

CONTINUTUL:

. 28 — Cor.
in 14 —
. 7 —
. 2:40România și
Moldavia:
. 40 — franci
Telefon
și interurban
750.

ROMÂNUL

REDACȚIA
și ADMINISTRAȚIA:
Strada Zrinyi Nr. 11/a.

INSERȚIUNILE
se primesc la administra-
ția.

Mulțămite publice și Lec-
deschis costă șirul 20 fl.

Manuscrisurile nu se in-
napoiază.

Misterul votului universal

mai ca inventatorii de leacuri mi-
așa se lauda, sau era laudat,
ministru-președinte, d. Ladislau Lukács,
descoperit adevărata și ingenioasă
chestiea votului universal: — o
care să mulțamească pe toată lumea,
rația și oligarhia, — și cerințele
dreptului de vot pentru toți, și ace-
restrângerii lui în scopul asigurării
„desvoltării istorice“ a statului,
secret și pe față, — asigurând lini-
ște și a celor de sus și a celor
— un panaceu în sfârșit, și mai pu-

greu, față de o astfel de reclamă,
vină în minte și pe buze compara-
manțurile și afișele șarlatanești, ve-
descoperirea alifilor vindecătoare a
naturai și bătători, ofițeră și obezi-
tătoră și anemie... Vreți să vă îngră-
țiați pilule Lukács. Vreți să slă-
nați aceleași pilule. — Modul de în-
care la cerere, și în schimbul nui
onorar: o atitudine binevoitoare, mă-
spectativă, în beneficiul noului doctor
vindece rele față de cari atâția
trebuie să-și decline competența...

lucru totuș, dela început n'a fost
în tot misterul acesta, — un singur
proclamat Lukács sus și tare și în
de ieri a camerei — și acesta a
în tot cazul va fi vorba de un așa
universal, care să nu primejduiască, ba
să întărească și să asigure și mai

mult, *supremația* rasei maghiare asupra ce-
loralte popoare din țară.

Iacutul cu încetul se ridică deci vădul
misterului. Astăzi încă el nu e pe deplin
înlăturat; — în liniamente generale însă
nu mai începe îndoială asupra esenței ge-
nialei concepțiuni a noului ministru preșe-
dinte. Și uite lucru curios, — sau mai
bine zis foarte, în ordinea lucrurilor prevă-
zute în toate timpurile de înțelepciunea
populară, — *nimeni* nu a fost mulțămît cu
famosul panaceu, toți l-au respins și-l re-
pudiază, — afară bineînțeles de mamelucii
cari pun la buzunar orice, și sunt gata să
primiască oricând, din mâna stăpânului,
cel mai ordinar săpun drept cel mai auten-
tic cașcaval.

Nu mai zicem despre noi, popoarele
nemaghiare, pe cari nimenea nu ne mai
întreabă, pe spinarea cărora se plănuiesc
și se pun la cale toate. Dar cine oare,
din toți câți înțeleg oricum votul univer-
sal, va putea admite o soluție hibridă și
„de probă“, cum pare a fi cea mult lău-
dată a d-lui Ladislau Lukács?

În sfârșit cuiul originalității: reforma
să investimânteze un caracter provizoriu,
— să fie eventual numai pe zece ani, —
iar după aceasta: văzând și făcând.

Cu adevărat, arareori s'a potrivit mai
bine ca aci proverbul vechiu: „La părul
laudat să nu te duci cu sacul mare“... Au
rămas nemiști și șefii opoziției, cu cari d.
Ladislau Lukács a cenferit asupra chestiu-
nii, — au rămas nemiști de atâta ingenio-

zitate, și... au declinat soluția, ca una prea
subtilă, prea meșteșugită, chiar pentru în-
țelegerea lor.

Acuma, nu e vorbă, în ce privește po-
stulatul asigurării „supremației rasei ma-
ghiare“, în principiu nu există deosebire
între corifeii partidelor maghiare. Kossu-
thiștii ar admite chiar, în aceasta parte a
lor intențiile lui Lukács — pe lângă că
ar mai cere avantajii și de clase sociale,
— iar în ce privește pe jushiști, cari în
privința lărgirii dreptului de vot precon-
zează o soluțiune mult mai radicală, ei au
de asemenea de recomandat, pentru asigu-
rarea supremației maghiare, un sistem anu-
me, în care intră și răpirea dreptului de
alegere acelor cari s'ar face vinovați, în
vre-un chip oare-care, de agitații sau ten-
dințe „contrare unității statului și a na-
ționii“...

Pentru noi, va să zică, ce mi-e Tanda,
ce mi-e Manda? Ce mi-e Kossuth, ce mi-e
Lukács, ce mi-e Justh? — Sunt numai
alte intrupări ale aceleiași idei fixe, —
sunt cel mult gradatii, dar neînsemnătoare.
ale aceleiași tendințe haine și ucigașe.

Ei bine, e vorba dacă de aceea s'a
impus să se realizeze și în Ungaria ideea
votului universal, pentru ca prin înfăptuirea
unui sau altui simulacru al ei, să rămă-
nem cu organizarea bolnăvicioasă a statului
tot unde am fost și unde stăm, tot pe te-
meiu de supremație de rasă și deci de ură
și de dușmănie între popoare?...

Atunci, cu adevărat, nu mai era ne-
voie, și ar fi păcat de atâtea frământări,
la câte am azistat și prin câte o să
mai trecem. Dacă tot misterul votului uni-
versal *numa atâta* va fi fost scris să ne

FURTUNĂ.

ai negru ceriul, și norii grei tot vin...
ca n'ntreagă par'că s'aude un suspin...
ca n'cet copacii, învinși de asprul vânt,
de lor creste aproape de pământ.
de codri și urletul de mare
de prin natură și crește tot mai tare;
de ghere aprinse în sunete de tunet,
de colț pătrunde puternicul răsunset...
de se coboară...

Sunt sunete de arme?

de răscoală, aspre, puternice alarme?...
de lăzerele roșii, ce se desprind din vâg?...
de masa și săcurca poporului iobag?...
de țel, ce crește cu groază prin păduri?...
de murmurul ce iese din miile de guri?...

! Nu sunt ele! Dar vremei nu-i departe,
! Jugul ce ne-apasă de fulgere va arde...

! Cade... cade în unde, n'ncetat,
! Nimile tale... popor încătușat.

Vasile Al. George.

Foileton științific

Ceva din igiena alimentară

Lausanne, aprilie 1911.

Vam promis a vă trimite o corespondență
din Lausanne și, fără ca să-mi fi uitat de promi-
siune, cât p'aci era să plec neachitat. E și greu să
te închezi în casă și să te așezi la scris, când în-
treaga natură așa de bogat împodobește cu cele
mai ademonitoare farasece nu-ți dă pace până nu
te întorești seara rupt de oboseală. Și mai greu este
să-ți alegi un subiect de corespondență, atâtea mo-
tive mărețe îți mișcă sufletul pe orice punct al
lacului de Geneva. E atât de firească aceasta emo-
țiune fiindcă eu cât vîi mai adeseori pe aici, cu
atât înțelegi mai bine risipa pe care Dumnezeu
și-a permis-o în gestul lui de creator artistic, când
și-a pus în gând să-i dea coloritul natural și ace-
stui colț de lume.

Ar fi dar o îndrăzneală prea mare din par-
te-mi să mă hasardez a vă trimite o descriție a
acestor regiuni romantice, pe cari o duziță de
cărți poștale le colorează în orice caz mai bine
decât condeiul meu, oricât de artistic ar fi; iar
partea sufletescă trebuie să o simțiți și sunt sen-
timente pe cari nu le poți descrie, decât dacă ești
un prea favorizat al muzelor, pe când bine știut
este, că medicii sunt foarte neglijenți de el. Nici
nu e de mirare când ei sunt atât de *realiști*.

Iată acest din urmă cuvânt mi-a inspirat su-
biectul corespondenței promise. Să fiu realist!

Pe cea mai mare parte din vizitatorii acestor
țări pitorești o aduce nu visul de poezii, ci *reali-
tatea*: diferite boli în contra cărora își caută re-
mediu în puterea binefăcătoare a climăi de aici,
favorizată și ea de natură cu aceiași abundență,
cu care a fost înzestrată partea artistică a terenuri-
lor Alpiene. Vă scutesc de pomelnicul lung de
boli cari vin să-și găsească leacul pe malurile at-
tător lacuri cristaline, pe văile și culmile atâtor
munți încărunțiți iarna, vara.

Trebuie să știm însă cu toții că Elveția, pe
lângă stânci, păduri, ape și ozon, mai are și *ou-
menii*, un produs viu, selecționat al unui popor care
era liber în cugetare și manifestare civică, înainte
de a se cunoaște în lume însuș cuvântul *libertate*.
Așadar îmi iau și eu voie să vă scriu nițică ști-
ință elvețiană, dacă știința s'ar putea localiza ca
reflexul feerie al ghetarilor; în orice caz o știință
răspândită de un medic elvețian.

Omenirea este optimistă, și se îngrijește mai
mult de salvarea, decât de nimicirea sa, pentru a-
cest motiv în nici o ramură științifică nu se lu-
crează în mod mai febril ca în medicină și în ar-
mament: Omul vrea să viețuiască, națiunile voiesc
să existe.

Nu voiesc să tratez un subiect fiindcă e nou,
ci deoarece este foarte important, care face încă
vuiet în lumea medicală. E vorba de *auto-intoxi-
cațiunea intestinală*, descrisă și tratată de dr. Combe,
profesor la facultatea de medicină al universității
din Lausanne.

Să mă ierte cetitorii că în loc să-i conduc

desvăluiească și să ne aducă, — mai bine ar fi rămas de veci ascuns în nepătrunsul necunoscut al lucrurilor ce nu se realizează niciodată...

Aceasta este ce căutam noi, cu ochi dornici, să vedem lămurindu-ni-se, — ca să știm și noi atunci ce ne rămâne de ales, și de făcut.

INTERNE

Dieceza Orăzii împotriva episcopiei maghiare.

Din Oradea-mare, dela o persoană demnă de toată încrederea, primim următoarea telegramă:

„Intreagă dieceza greco-catolică e în vie agitație.

Comunele una după alta se întrec în redactarea protestelor împotriva înființării episcopiei maghiarizatoare. Un cuvânt de ordine pare că străbate din sat în sat. Semnăturile se înșiruie cu sutele.

Toate protestele, împreună cu un protest al episcopiei orădene se vor trimite la Roma”.

Trimitem salutul nostru celor ce pășesc la faclă pentru apărarea bisericii și limbei românești!

Trimitem conducătorilor acelor sate îndemnul de a lumina și îmbărbăta pe cei mulți și buni — și așteptăm și alte vești!...

„Ilustritatea Sa”, portretul „Ilustrității Sale” și conductul de forțe în cinstea „Ilustrității Sale”. Jos, la poalele bătrânului nostru continent, în romanticul orașel românesc din Ungaria Oravița-montană, au loc azi, marți, următoarele „festivități” cari de sigur nu vor rămâne fără răsunet în concertul european.

I. Marți în 20 aprilie la orele 10 și jumătate a. m. sosirea Ilustrității Sale și primirea sărbătorească în gara din Oravița-română.

II. Conducătorii sărbătorești dela gară pân' în oraș.

III. La orele 12 prânz comun în localitățile hotelului „Coroana Ungară”. Tacâmul 3 coroane.

IV. La orele 1/2 după amiază ședință festivă a casei din Oravița-montană unde se va efectua inaugurarea portretului Ilustrității Sale.

V. Seara la orele 7^{1/2} conducătorii de forțe. Conductul va porni dela școala civilă până la casa societății c. f. (intervenient) unde reuniunea de cant și muzică dia Oravița-montană va face serenadă.

VI. La orele 8^{1/2}, seara se va aranja în casa teatrală producțiunea teatrală, căreia îi va premerge un concert dat de *Teatrul gr-cat. de cântări „Concordia” din Oravița-română*.

Aceia cari reflectează la trăsuri în ziua amintită atât către gară, cât și la însoțirea în oraș, dorința aceasta să și-o însinue la d. *Stojakovičs Sándor* vice-notar în Oravița-montană.

Dar care este faptul încadrat atât de grandios, — care este marele eveniment anunțat de „festivități” atât de placardate în cinstea „Ilustrității Sale” și care este mobilul unei atât de mare bucurii a rătăciților noștri frați din împăduritul orașel dela sud? O, este un fapt vulgar acesta și e numai pe cale încă să devie „eveniment”. El se rezumă așa: pasărea de pradă, care a îmbrăcat înfățișarea Ilustrității Sale Szegeszku József, a simțit prin un instinct foarte natural — că se apropie vreme de pradă — alegeri parlamentare...

Și bieții noștri frați sunt prea adormiți în conștiință, decât să poată face singurul lucru cuvenit: să-i iasă dihaniei în cale cu parii și s'o alunge peste hotare...

Din delegațiunii. Ieri după amiază au sosit membrii delegațiunii ungare la Viena, iar azi la orele 11 și-au ținut prima ședință sub prezidenția vicepreședintelui Aug. Zichy. În vorbirea sa de deschidere Zichy își aduce aminte în termeni elogiosi de defunctul ministru de externe Aehrenthal și trece apoi în revistă schimbările esențiale ce s'au făcut în ministerul de externe.

Deosebit interes prezintă discuția provizoriului pe șase luni cerut de ministru comun de finanțe, cu atât mai vărtos că în cursul acestei discuțiuni și-a rostit ministrul de externe Berchtold expozeul așteptat cu multă curiositate de întreaga lume diplomatică. Vom reveni asupra discursului lui Berchtold, care cuprinde declarații importante asupra războiului italo-turc și a situației politice din Balcani.

Măne se vor întruni membrii delegațiunii austriace. În subcomisia de externe va lua cuvântul profesorul universitar Masarik și va interpela în chestiunea suspendării constituției croate și în acelaș timp va atrage luarea aminte a cercurilor conducătoare asupra iritațiunii ce provoacă măsurile ilegale ale guvernelor ungare în sinul slavilor dela sudul monarhiei.

Se prevăd discuții aprinse în jurul reformelor militare din partea delegațiilor creștini-sociali.

prin o grădină roditoare, plină de flori și de fructe care începe foarte bine în cadrul larg al igienei alimentare, sunt nevoit a începe cu... intestinale bolnave. Dar lumea năsi nu știe cât de frecventă este această boală înșalătoare și cât de grave sunt urmările ei.

Care-i meritul lui Combe în studiul acestei boli?

Înainte de toate el a separat cu totul *auto-intoxicațiunile alimentare* de cele *gastro-intestinale*, deoarece cele dintâi nu sunt *auto-intoxicațiuni*, ci adevărate otrăviri cu materii alimentare, cari sunt înfățișate înainte de a fi introduse în stomac.

Adevăratele *auto-intoxicațiuni intestinale* ale lui Combe sunt datorite nu calității rele a alimentelor, ci unei insuficiențe organice a intestinelor, cărora li se dă alimente nepotrivite cu puterea digestivă a lor.

Cu toate acestea Combe recunoaște că sunt două feluri de *auto-intoxicațiuni* în corp. Una *gastro-intestinală* în care, din cauza unor insuficiențe de sucuri normale, se fabrică de către microbii obicinuși ai intestinelor niște otrăvuri foarte periculoase, cari intrând în sânge, provoacă un complex întreg de stări bolnave până acum puse pe secolăsa boalelor nervoase. Ba, chiar *eutero-colitele muco-membranoase* erau considerate ca un efect al insuficienței nervoase, dacă s'a luat efectul ca cauză, tocmai contrariul realității.

A doua *auto-intoxicațiune* este cea *histogenă*, în care chiar tesăturile organismului produc otrăvuri cari nu pot fi scoase așa de lesne din sânge,

adecă ceea ce noi numim *artrism, gută, diateză urică*, cu alte cuvinte când sângele devine prea încărcat cu substanțe azotoase cari se transformă în corpuri cristalizabile și se depun pe la încheieturi, prin mușchi, în rinichi și chiar în sistemul nervos.

Cesace ne interesează pe noi acum și de care se ocupă în special prof. Combe sunt *auto-intoxicațiuni intestinale*, așa de frecvente la copii, căci dr. Combe e medic de copii, pe când *auto-intoxicațiunile histogene, artrismele*, sunt boli ai unei etăți mai înaintate.

Dr. Combe în studiul său a demonstrat în mod neîndoiebat că *auto-intoxicațiuni intestinale* sunt provocate de *corpurile aromatice*, cari se produc în intestine prin acțiunea microbilor de *putrefacțiune*. Toate substanțele aromatice la animale și la om derivă numai din *albumina decompusă de microbi* și această decompunere se face numai în intestine, mai ales în intestinul gros. Nici albumina vegetală nu este scutită de acest proces de putrefacțiune, toată în special albumina de proveniență animală este aceea care trece mai repede în putrefacțiune fiind cel mai bun mediu de cultură a microbilor celor mai periculoși. Anume, după carne, vine albumina oului și apoi a laptelui care produce otrăvurile aromatice. Aceste otrăvuri trec din intestine în sânge și după ce și-au desăvârșit rolul vătămător asupra sângelui și a sistemului nervos, se elimină prin rinichi și sudori, dându-le un miros neplăcut, iar urina devine *alcalină*.

Peelinginea — se întinde. Ministerul de interne a stabilit de curând și nomenclatură „oficială” de localități pentru comitatul biului. Se păstrează în mare parte nomenclaturile de până aci. Botezul ideii de etichetare primit însă următoarele sate românești:

Sebeșul de jos (Oltăsöcsbes), Boia (Boia), Sebeșul de sus (Oltfölsöcsbes), Rădăuți (Oltakövica), Rusciori (Oroszsör), Căpâlna lângă Sebeș (Sebeskákova), Căpâlna (Sebeskákova), Laz (Sebesláz), Galeș (Sebesgál), Cacova lângă Săbiște (Szebenkákova), Târnova (Tiliske), Recea (Szebenrécse), Fofelden (Föld), Săcădate (Oltzakadát).

Și moartea tot îi paște din urmă.

Meetingul de protestare pentru apărarea bisericii gr-cat. române. Gazetei i-se scrie din Cluj, cu data de Sâmbătă, 27 aprilie n.:

In cursul zilei de astăzi au sosit aici comitetului executiv pentru aranjarea meetingului spre a dezbate cu fruntașii clujeni chestia Consfătuirea s'a continuat înainte și după amiază.

Ei cunoscută divergența de păreri între clujeni în alte domenii, dar față cu meetingul au fost toți, într-o unire, de părere, că acest meeting neapărată trebuință să se țină, la care aderă cu tot sufletul.

Toți, cei câtra cari s'a avut misiune, au de părere cumcă Clujul, scotind împrejurul între cari se găsește, nu este potrivit ca loc al meetingului. Aderază însă toți și stăruie pe Alba-Iulia.

Pentru votul universal. Duminecă după amiază a avut loc în Budapesta o mare adunare a muncitorilor socialiști și a aderenților lui Jós Primul orator al acestei adunări a fost însuși Jós Reșinim din vorbirea lui partea referitoare la votul universal:

„Marea reformă a sufragiului universal — spus Justh — ce de decenii își așteaptă rezolvirea nu se va putea înfăptui cu ajutorul parlamentului actual, compus în majoritatea lui covârșitoare de elemente reacționare.

Viața constituțională a Ungariei nu va putea ajunge într'un drum regulat până atunci, până când nu va veni în fruntea țării un guvern cu caracter democratic, un guvern al votului universal. Venim la putere a unui astfel de guvern înseamnă închipui cu sistemul actual dela alegeri. Dacă le căs dorște sincer introducerea sufragiului universal să-și aleagă oameni noi prin alegeri libere de orice corupție și teroare și-l asigur că el va avea 300 de deputați, pătrunși de ideile democratice, va trimite țara într'ajutor. În cazul acesta, noi nu fi cei dintâi cari îi vom întinde mână frățescă

În stare normală aceasta putrezire a albuminei nu se face, ci albumina este absorbită și se transformă în formă necristalizabilă cum sunt albumosele și peptonele și în general *putrezirea este împedată de concurența vitală a fermenților și a sucurilor normale din tubul digestiv.*

Este foarte important de a ști cari sunt condițiunile pentru a putea obține o bună digestie.

1. *Regimul mâncărilor*, moderând cantitatea de carne, ouă și de brânzeturi fermentate.

2. *O bună amestecare a mâncării* cu salivă gurii.

3. *Resorbțiunea repede a alimentelor* consumate, așa că ele nestând mult în stomac, putrefacțiunea care se va desvolta mai în urmă să fie cât de mică. Pentru aceasta, nu este permis a lua nici un fel de beaură în timpul mesei și a digstiei (2 ore după prânz), mâncările să fie cât mai concentrate.

4. *Aciditatea sucului gastric* împuținează microbii de putrefacțiune și scade virulența lor.

5. *Pierrea (bila)*, care se varsă în intestine este o materie antiputridă, deci buna funcțiune a ficatului este de cea mai mare importanță.

6. *Sucul pancreatic* (ficatul alb), joacă un rol important contra putrefacțiunii.

7. *Flora microbiană zaharolită* a intestinului subțire se opune în modul cel mai energic contra bacteriilor de putrefacțiune. Acești bacterii zaharoliți întrețin un mediu acid în intestinul subțire, pe când microbii de putrefacțiune se mențin numai în mediu curat alcalin.

Scrisoare din Londra

Dezastrul vaporului „Titanic”. — Reflexii asupra dezastrului. — Manifestația sufragetelor — Presa engleză și Dardanelele.

Londra, 23 aprilie 1912.

Toată săptămâna nu s'a vorbit, și nu se vorbește încă decât de catastrofa lui „Titanic”. Căzătorile în America se urmează, și tot felul de zvonuri, care de cure mai senzaționale se publică în camera comunelor au loc ieri o mare discuție. D. Buxton, președintele camerei de comert, a declarat, că e pe cale a se numi o comisie, care să examineze cu multă luare aminte împrejurările în care s'a petrecut dezastrul. Și cum se întâmplă de obicei după un asemenea dezastru — o mulțime de neajunsuri ies acum la lumină cu privire la navigație.

Conducătorii marilor companii de vapoare se urtează, ca să ia măsurile de precauție.

F. Brun-Tieler vorbește aceluia, în *L'Évolution de la Poésie Lyrique en France* despre urzările bune ce le poate avea p simfoniei. Neîndoios, de un area mai stăruitor înaintea ochilor, simțind de nenorociri, care ne amenință, de ce-am gândi la nimicirea vieții, la moartea ce nu erimă nimic și pe nimeni — neîndoios, că s'ar îndrepta multe lucruri și ar fi mai multă simpatie în lume. De aceea, când vin catastrofe ca una de azi, cu vaporul „Titanic”, amuțese pentru o vreme dușmăniile omeni se simt mai apropiați, gata să se ajute, fără deosebire de neam și religie. Îndurările de mai jos luate din ziarul „Times” dau o bună expresie acestei gândiri:

„Vorbim noi mult de luptă și întrecere și antagonism internațional, și dăm din cap privitor la tendințele demoralizatoare ale acestor lucruri, dar la o atingere oamenii sunt aduși în simpatie și ajutor și bunăvoință pe întreaga lume. La atingerea tragediei — tragediei naturii, oamenii sunt toți frați...”

Suntem așa siguri de noi înșine: Împlinim lucruri așa de mărunte: biruim timpul și spațiul; spunem elementelor văzutele și neștutele ascultă; punem ciugă în locul pământului ca o strălucire de lumină, și ne trimitem vorbele prin spațiu. Gândim astfel că am stăpânit natura. Considerăm acești nișitorii monștri de oțel, îi gătim cu un lux mai presus de visurile unui împărat roman, îi împlinim cu o populație de mii, și-i trimitem cu deplină încredere să străbată apele. Și ce due și vin cu atâta regularitate, că e socotim sigur și căm că poate fi vre-un pericol. Și atunci — negura, tăcută, nepăzită, după ce s'a plecat acestor întreprinderi, numai ce și înălță degetul, și la atingerea ei, omul e redus la un pigmeu nepăzător și toate operele lui ajung la nimic...”

În *Hyde Park*, marele și frumosul parc din Londra, sufragetele au avut ieri o manifestație foarte impunătoare: trei care strălăb au triumfătoare în parc — pe la trei după amiază, în mijlocul aplauzelor unei hore, vorbesc și pentru sufragete, dar mai ales pentru a înălța în parc. Carul No 1 are 4 atorgeri și opt sufragete, carul No 2 își mișcă deasupra sufragetelor un fel de prapuză cu declarația: *Taxarea țării rat e o trădare*; iar carul No 3 dăce tot sufragete și proclamații. Și toate oratoarele — și din No 1 și din No 2 și din No 3, au sargul să demonstreze că țara e o țară, și spargerea *gamurilor e un act politic*, și prin armare erimile trebuie să fie tratate în Arhiepiscopie după cuviință: și carul No 2 se lăudă de avantajul unei oratoare mai frumoase, din a cărei gură de aur se auzi vorba de acestea:

„Noi luptăm pentru înălțarea și binele femeilor din toate țările...”

Acțiunea flotei italiene în Dardanele nu-i luată serios aci. Toată presa e de părere, că bombardarea n'a avut decât un scop politic; să forțeze între altele Poarta de a încheia pace. Se afirmă de oameni, că în această întreprindere joacă un rol și Rusia, care ține cu orice preț să se deschidă Dardanelele; și de aceea ziarul englez nu uită să arate hotărât punctul lor de vedere în ce privește Dardanelele. Iată de pildă ce spune într-un articol de fond „Daily News”: „Politica Britaniei a fost ca stăruința în excluderea Rusiei din Mediterana. A fost un guvern britanic, care la 1898 in-

ventase doctrina închiderii Dardanelor, și fece ministru de externe de atunci încolo a ținut ferm la asta doctrină. E interesul nostru să avem cât mai puțini rivali în Mediterana — e interesul nostru să menținem imperiul otoman; e interesul nostru, ca Egiptul și canalul Suez să fie liber de orice amestec rusec”.

D. Larungu.

România amenințată de o invazie rusă

Care e rezistența noastră. — Considerațiunile unui ofițer român.

Cercările noastre militare sunt viu preocupate de noua fază în care a intrat războiul italo-turc.

De astă dată nu mai începe îndoiială că războiul a fost transportat în apele europene și că Italia nu va faceți operațiunile sale navale în Arhipelag până ce nu se obține pace în echilibrul romulelor de la Constantinopol și între Turcia și cari au la baza anexarea Tripolitani și Cyreniciei.

Oricare ar fi rezistența Turciei, ori-care ar fi complicațiunile ce le-ar produce noua formă a ostilităților, concluzia finală e unică pentru Italia: stăpânirea completă și efectivă a provinciilor turcești din Africa de Nord și spre acest desăvârșământ își îndreaptă ea acum toate eforturile, hotărât și energie.

La noua sa acțiune, Italia nu mai ține seamă de nici o considerație, de avizurile amicale sau ostile ale Puterilor. De altfel comințământul Puterilor îi e câștigat, în mod tacit sau tășis, cu condițiunea numai să nu depășească o anumite limită din care ar decurge o confragație generală.

Dar aci e totul. Procedul Italiei n'a fost nici odată metodic și strategia ei a fost aproape ne-curmat disaprobată de oamenii competenți. De ce s'ar crede, că acum va proceda după principii mai regulate, mai sistematice?

Toată aceasta e punctul, care preocupă sferile noastre militare și în legătura cu el, atitudinea pe care o va lua Rusia. E un strâns raport între nebucia proverbială a Italiei și politica ocultă a Rusiei.

Dacă există sau nu un acord ruso-italian în privința unei acțiuni navale în Dardanele și Arhipelag, nu este de chemat. Dar e fapt neîndoios, că Rusia va căuta să nu piardă ocazia ce i se prezintă, ca să de a lovitură, care să-i asigure supremația în Orient.

Va fi de ajuns o greșala mai gravă din partea Italiei, pentru ca Rusia să intre în acțiune. Și din momentul în care s'ar produce acest fapt, România ar trebui să se considere în stare de război și să ia pozițiunea pe care o dictează o asemenea împrejurare.

O asemenea perspectivă e foarte îngrijitoare și motivează cu drept cuvânt preocuparea cercurilor militare românești. Ele caută să descernă în demersurile actuale ale Rusiei tendințele sale de mână și analizează rezistența României în cazul unui mars al trupelor rusești spre Constantinopol.

Din părțile, cari se lensează în sferile noastre militare asupra acestei chestiuni e foarte interesantă cea a locotenentului A. P., pe care o extragem dintr-un articol ce ni-l adrează.

Visul de aur al regiilor, spune el, locotenent A. P. este să bată la poartă Constantinopolului, pe care să-l deschidă, pentru ce apoi să-i formeze acolo o a doua capitală a imperiului rusec.

Tendința rusească în esență, este că în-văluie Marea Neagră pe la est și vest, pentru ce apoi, strângând-o ca într-un clește, să poată ocupa Constantinopolul.

Să presupunem un moment, că a sunat cloșul teribil, ca Rusia să intre în acțiune. Dacă rușii înaintează spre Sud, au de urmat două direcții: una prin România și cealaltă pe Marea-Neagră...

Și iată pusă chestiunea, ce ar fi marșul rusec prin România. Locotenentul A. P. îl prezintă astfel:

Înălțarea prin România e foarte dificilă. România are cinci corpuri de armată. Trupele rusești s'ar lovi de cel puțin trei corpuri de armată, cari le-ar zdruncina morsul.

Vine apoi linia înălțată F. N. G., pe care trupele rusești trebuie să o ridice, căci dacă ar lăsa-o

în spatele lor, pe când înaintează prin Dobrogea, morsul lor ar fi tăiat.

Prin Dobrogea e foarte greu de înaintat de carece rămâne un flanc descoperit pe uscat și expus tuturor loviturilor, deși poate rușii ar avea un flanc acoperit de flota de pe Marea Neagră.

Pentru a evita aceste lovituri, marșul rusec ar trebui, deci, să coboare prin centrul Moldovei.

În tot cazul, pentru o invazie în România, Rusia îi trebuie 9 corpuri de armată și vreme foarte îndelungată.

Astfel este pusă problema acțiunii rusești contra Turciei de locotenentul A. P.

Suteza ei este că România e cea dintâi amenințată de această nouă fază a războiului și că, de fapt, războiul contra Turciei înseamnă un atac contra României.

Această părere corespunde, de altfel, celor mai multe cari circulă în lumea noastră militară. Singura rezervă care se face este că interesele Austro-Ungariei coincinându-se cu cele rusești, ea va interveni pe traseu nu lăsa ca invazia rusă în România să poată lua un caracter alarmant.

Totuș, dacă se declară în realitate starea de război menționată, nu se vor putea evita complicațiunile.

E mai mult ca probabil că bulgarii se vor mișca și România va fi prinsă între Rusia și Bulgaria.

În cercurile noastre militare se crede de mult că o mișcare a bulgarilor ar fi în detrimentul lor — aceasta e și părerea locotenentului A. P. — deoarece Bulgaria s'ar găsi la rândul ei prinsă între Turcia și România; dar de alții se presupune că impulsul bulgar ar fi periculos pentru noi și ne-ar îngreua foarte mult situația față de Rusia.

Totuș, dacă România va ști să manevreze în mijlocul stavilelor de tot felul pe cari le-ar crea o intervenție războinică a Rusiei în conflictul italo-turc, ea ar putea să se găsească în rolul cel mai frumos de beneficentă.

În această privință, semnalăm părerea locotenentului A. P., care este că România, fie că ar fi sau nu necocoasă în luptă, ar putea să revie la limitele ei teritoriale din 1878 sau chiar și mai departe, până la cele din 1812.

În adevăr, ar fi prea frumos... Dar deocamdată să luăm măsuri eficace ca să nu ne surprindă evenimentele și mai cu seamă ca ele să nu ne învingă.

(Adevărul*)

Scrisoare din București

O vizită. — Serbări.

12 april 1912.

România a fost, în timpul din urmă, obiectul unor vizite alese. București au găzduit, atât de adesea, pe iluștrii oaspeți ai Apusului, personalități politice, literați, savanți academicieni, etnografi, oficialități.

Astfel, primarul Vienei cu consiliul comunal, Charles Richspin, academicianul și marele scriitor francez, Broda, publicist și mare propagandist în liga pacifistă internațională, Scotus Viator, (Seton Watson), marele etnograf englez etc.

Dar o atenție deosebită pentru țara românească se arată din partea Franței. Vizitele din partea acestei țări, soră mai mare, din alăteua puncte de vedere, a tinerului stat care se întărește la gurile Dunării, sunt mult mai dese și au un caracter cu totul inedit. Îi face impresia că o rudă își caută ruda, ori fratele pe frate.

Acum, pentru luni, 16 aprilie c., se vestește vizita d-lui Félix Roussel, președintele consiliului comunal din Paris.

La București se pregătește, de către primărie, o primire aleasă înaltului oaspe. S'a constituit un comitet care să organizeze serbările cari se vor da în onoarea d-lui Félix Roussel

Se vor face excursiuni la Sinaia, Curtea de Argeș, Slănic și Buștenari în răstimpul celor trei zile în cari președintele consiliului comunal parisian va fi oaspele României.

Înalta personalitate oficială va duce, fără îndoiială, din București, amintirea unei ospitalități caracteristice neamului nostru.

În vederea serbărilor cu ocaziunea desvîlțării, la 3/16 mai c. a statuei lui Guza-Vodă la

... în loc de a se ocupa de învățarea limbii rusești, se ocupă de învățarea limbii românești. Se caută să se învețe limba română, nu să se învețe limba rusă. În țările noastre, unde domniitorii și domnițele au fost Curza, să poată lua pe de îndrăg neșug pentru învățarea limbii rusești și să jertăieze viața.

Mai sles trebuie să se înlesnească călătoria la Iași și viața lor acolo, țărănilor, clasei muncitoare în care memoria marelor domni, care a avut stăta sollicitudine pentru nevoile ei, e încă așa de vie.

Nu vor lipsi apoi reprezentanții din toate pămănturile locuite de neamul nostru. E o înaltă datorie de pietate față de domniitorul Unirii.

Curând după serbările dela Iași se anunță altele la București, pentru zilele de 11, 12 și 13 mai. Din inițiativa sindicatului ziaristilor se pregătește, în Parcul Carol I, acolo unde a avut loc expoziția din 1906, mari serbări cari vor fi ale tuturor gazetarilor cari scriu în limba românească.

Prin îndemnul societății gazetarilor din București se crede că la aceste serbători naționale se vor putea întâlni odată muncitorii condeiului din toate țărele locuite de români. Reprezentanții presei românești din Ardeal, Bucovina, Basarabia, Macedonia își vor putea da mâna, în București, pentru binele culturii noastre, ei, factori atât de importanți ai unității noastre culturale.

Se pregătește apoi, în Țara Românească, și altfel de serbători decât cele de care am amintit.

Cu ocazia centenarului răpirei Basarabiei, când peste Prut se săvârșeau cele mai neale act care s'a săvârșit împotriva aliatului de arme, în România, din inițiativa privată, se pregătește mari meetinguri de protestare.

Un comitet e însărcinat să facă pregătirile necesare.

Cor.

Un articol al ziarului „Drug” din Chișinău relativ la centenarul Basarabiei.

În numărul său dela 29 martie ziarul „Drug” din Chișinău, organ imperialist al „Ligei adevăraților ruși”, publică un foarte interesant articol pentru noi românii cu privire la Centenarul Basarabiei, pe care ne grăbim să-l reproducem pe de-a-ntregul, în traducere cât se poate de exactă:

„La miazănoapte noastră prăznuiește, o sută de ani dela alipirea Basarabiei la Rusia. Acum o sută de ani pustiurile Basarabiei au intrat în carpații Rusiei, împărțându-se de cultura și... indolența rusească!”

Minutul e urmasul acesta ruseesc! Alipind către noi incense precinții cu diferite populațiuni, în timp de o sută de ani nu le putem asigura cămin de puțin. Cucerind Caucazul au lăsat oada o mulțime de funcționari ai statului, învățători, preoți și militari. Toți domnii aceștia au fost eliberați să sădăscă cultura rusească în serbi sălbatice fără. Și ce a fost?”

„Cucerind, Arsenul și Pătură pind în ziua de azi se învețe în majoritate limba rusă și nu se vorbește de altă limbă. În judecări, în școli și în biserică vorbim numai limba lor. Învățătorii și învățatele, căci și școlii să se scrie pe-o tălmăcă; învățătorii sunt obligați să știe limba de băștină și astfel o învăță și alți ruși care vin în contact cu băștinășii. În așa fel puțin câte puțin populația rusească se asimilează cu băștinășii. Iată triumful stăpânirii rusești! Aceste recunoșteri sunt foarte prețioase!” (N. tr.)

Acelaș lucru îl observăm și în alte țări: Polonia, Finlanda și Basarabia. Basarabia de o sută de ani se găsește sub indolența culturii rusești; dar în timpul acestei ota de ani n'a devenit un neam ruseesc. În mare parte a băștinășilor nu știu încă limba rusă. Într-un al moldovenesc n'au găsiți nici-o țicătura

de apă, dară to-ai adresa în limba rusă. Cu răspuns o să primești o nedumeritoare străngere din umeri, și în afară de „nu știu” nimic n'o s'auziți. (Dar în Dumă trădătorul Krupenselia a protestat, contra propunerii de a se da moldovenilor școale cu limba de predare maternă, zicând că nu există moldoveni în Basarabia, ei numai ruși!.. N. tr.)

Și cu toate acestea majoritatea populației trece prin miliție, unde nu numai că se învețe a vorbi rusește, dar și primește oarecare cultură începătoare. În armata rusească astăzi nu avem nici unul fără știință de carte, fie el chiar străin. Dar îndată ce voinicul aruncă de pe sine uniforma, uită limba rusă și devine iarăș moldovean.

Toate acestea se petrec nu din vina băștinășilor, ci din vina revoltătoarei indolențe a stăpânirii rusești. Noi singuri suntem vinovați că nu ne înțeleg și nu vrem să ne înțelegăm. (Sic N. tr.)

În loc ca noi cu o mână mai puternică și mai tare să învâlcim ideile rusești în mințile și inimile popoarelor cucerite. (Nu e cumva vorba de enut? N. tr.) noi sentimentalizăm și căpătăm rezultate cu totul contrare. Și în contra așteptărilor, singuri cădem sub influența popoarelor cucerite. Nu-i nimic de mirare că stăpânind o sută de ani Basarabia, n'am putut face nimic pentru rusificarea ei.

Acum din nou, în ajunul jubileului, aflăm de o hotărâre a societății românești, prin care să se „prăznuiască” pe cât mai original zilele noastre de sărbătoare. (Aluzie la agitația profesorilor din Iași. N. tr.) În cugetul lor zoviniștii români s'au dus așa de departe încât cred Basarabia ca o parte ancrabilă încă la pământul României. În zilele sărbătorilor din mai, România se va îmbrăca în doliu după „sora sa, Basarabia ce plânge.”

Speranțele românilor sânt prea limpezi și prea evidente pentru noi: ei așteaptă un răsunet la granița noastră apuseană, ca să-și îmbrățișeze „sora care plânge” (!? N. tr.) Până într-un câțor vor fi aceste planuri realizabile, ne va arăta viitorul. Dar deocamdată noi trebuie să fim foarte recunoscători vecinilor noștri cari cu o deplină sinceritate ne arată sentimentele ce-i tulbură. Poate că sinceritatea asta li-va aduce multe greutăți în viitor. (Nu cumva o să ne „eliberăm” și pe noi de sub „jugul agveran”, „anexându-ne”?!.. N. tr.)

În orice caz Basarabia nu va trece așa de ușor în brațele „sorei sale care plânge”.

Regulele unei cuvințe ne îndeamnă să le fim la rândul nostru recunoscători pentru deplina sinceritate cu care își manifestă sentimentele pe cari le nutrește înăuntrul lor.

Trebuie să le fim deasemenea foarte recunoscători și pentru înăunțările pe cari ni le dau cu privire la frații noștri din Basarabia: noi credeam, că după o sută de ani de când se „împărțesc de cultura rusească” nici nu mai există, și când colo ziarul „Drug” ne asigură, că moldovenii din Basarabia, nu numai că există, dar s'au apucat și de comedii, fără să-i îndemnăm noi câtuși de puțin: asimilează pe pravoslavnicii lor cuceritori! Asta-i curat scandal!

Dar să nu ne indignăm de geaba, căci ziarul „Drug” ne dă singur explicația acestui fenomen: „Basarabia de o sută de ani se găsește sub influența culturii rusești; dar în timpul acestei sute de ani n'a devenit guvernament ruseesc. Cea mai mare parte a băștinășilor nu știu nici până în

ziua de azi limba rusă...” și așa mai departe. Și în alt loc ne spune, că acelaș lucru îl observă și la gruzinii, armeni, tătari în Finlanda și în Polonia... Asta ce dovedește? — *Puterea de asimilare a culturii rusești.* Singur „Drug” ne-a destăinuit slăbiciunea culturii rusești.

Și când acest lucru, singuri rușii îl recunosc, de ce se mai trudesc de pomana cu politica lor de rusificare? Astăzi națiunile, și lucrul acesta îl susțin cei mai distinși învățați din lume, nu se mai cuceresc prin arme — în cazul nostru prin enut! — ci prin însușirile cu cari sunt înzestrate culturile lor. Au încredere în însușirile culturii lor rusești? Atunci, n'au decât să le deie moldovenilor școli inferioare moldovenești, iar în cele superioare moldovenii se vor rusifica ei singuri, dacă însușirile culturii rusești, cu care vin în contact, sunt superioare celei românești.

Ne pune apoi în sarcina noastră tendința de a ocupa Basarabia, când rușii s'ar găsi în cine știe ce încercături la granița apuseană.

Asta înseamnă, că rușii nu ne cunosc de loc pe noi românii. Căci o asemenea politică de aventuri o poate purta numai un popor necumpănit la minte, care se află în faza de copilărie, cum sunt bulgarii, cari zi și noapte visează cucerirea Dobrogei, a Macedoniei și poate chiar a... Europei! O asemenea politică o lăsăm pe seama bulgarilor.

Noi, ne încredem în însușirile de rezistență ale culturii noastre românești, prin ajutorul căreia frații noștri din Ardeal, Bucovina, Basarabia și Macedonia și-au menținut atâta vreme caracterele lor distincte de români, și sperăm că le vor menține și de acum înainte cu ajutorul lui Dumnezeu!

Iași, 12 aprilie st. n.

Șt. P. Moldovanu.

Dela frați

BUCOVINA.

Vlaicu în văzduh!...

Sriem rândurile aceste stăpâniti de un puternic sentiment de mândrie națională. Care e românul din Bucovina, căruia să nu-i bată încă inima, cu putere, de fiorii, cari ne-au străbătut ființa săptămâna din urmă, când Vlaicu, îndrăznețul șoim al neamului nostru, se rotia, ca un vultur în înălțimile albastre ale cerului de primăvăă, pe deasupra Cernăuților?... Da! suntem mândri! Căci Vlaicu e fiu de țaran român! Os din oasele noastre și suflet din sufletul nostru! O nouă dovadă de puterea de viață, de creație, de artă, de geniu, cari zac ascunse, ca o comoară nepretuită, în sufletul acestui neam fără norec pe lume...

Cu toate acestea el vorbește... și când vorbește strigă așa de tare, încât străini, cari se credeau mult mai puternici decât el, văd că neamul nostru românesc, născut pe aceste plaiuri de când e lumea și pământul, a rămas, cu toate milioanele de barbari, cari au trecut peste capul lui și cu toate valorile străine, cari i-au supt sângele și mădava din oase, un neam brav și ales, cum puține neamuri sunt pe lume...

Aurel Vlaicu este un strigăt al neamului nostru, care asurzeste și uimește pe toți cei ce-l văd... dându-ne încredere în marile puteri și talente, cari zac în sufletul nostru...

A sburat la Cernăuți de două ori... a umplut de două ori ochii fraților lui cu lacrimi de bucurie și a făcut ca zile întregi să nu se vorbească în toată Bucovina decât despre el și despre neamul lui...

Întâia oară a sburat miercuri 17 aprilie trecut. În spre seară se făcuse o vreme așa de plăcută și de frumoasă, dealurile erau așa de verzi și

Dardanele nu se deschid.

Constantinopol. — Ministrul de interne a anunțat în mod oficial că nu deschide Dardanele. Ministrul de război a luat măsuri pentru paza (îr-mului Anatoliei și a drumurilor care duc la Constantinopol.

*

Cablul dintre Tenedos și Salonic este distrus. Din cauza vântului italian care a distrus guvernul italian s'a obligat să plătească despăgubiri societății engleze de cabluri.

*

Constantinopol. — Cercările bine informate din Constantinopol anunță că ambasadorul rus la Constantinopol va aviza poarta, că Rusia cere Turciei plățile pagubelor cauzate prin închiderea și pe mai departe a strâmtorilor. Totodată Rusia va declara, că guvernul rus nu e aplicat a garanta, că Dardanele nu vor fi din nou atacate de italieni.

De pe câmpul de luptă.

Constantinopol. — Ministrul de război a primit știri din Tripolis anunțând că două regimente italiene atacând Tuzla, au întâmpinat o împotrivire atât de viguroasă încât au trebuit să se retragă în fugă, într-o stare lamentabilă, lăsând pe teren un număr considerabil de morți și răniți.

Vrăjmașul a fost urmărit până la linia fortificațiilor turco-arabe. El a avut 15 ucizi și 120 răniți. Enver-Bey telegrafiază că într-o luptă recentă la Tobruk, italienii au pierdut 40 oameni, două mitralieze și un proiector.

Occuparea insulei Stampalia.

Roma. — Agenția Stefani telegrafiază că amiralul Presbitero a înștiințat guvernul italian printr-o depășă radiotelegrafică trimisă de pe vasul „Pisa” că spre a desăvârși ocuparea insulei Stampalia, două companii de debarcare a luat prin surprindere mai multe pozițiuni în apropierea orașului Livadia spre a putea înconjura garnizoana tercească. Acest plan a reușit pe deplin: garnizoana puțin numeroasă a capitulat; li s'a acordat onorurile militare.

Moartea regelui Apasilor

Drama sângeroasă, ce de-o lună de zile neliniștește siguranța publică a Parisului, s'a terminat duminică seara cu moartea șefului apasilor anarhiști. Șeful bandei de tâlhari automobilisți Bonnot, care a omorât cu lozari de revolver și pe locuitorul șefului de poliție, pe Jouin, după o luptă de mai multe ceasuri a căzut în mâinile poliției și în urma ranilor primite a și murit îndată.

Iată pe scurt cum s'a desfășurat această adevărată dramă de roman filleton care de câțva timp preocupă în chip pasionant nu numai Parisul și Franța ci întreaga lume.

Asalt asupra unei case.

Sâmbătă spre duminică seapte subșeful poliției a primit un denunț anonim, că în o casă din *Choisy le Roi* stă a-cuiva anarhiștii Dubois care are legături cu bandiții automobilisți. Subșeful Guichard luând mai mulți poliști cu dânsul a plecat îndată la fața locului, unde la casa semnalată de denunțul primit a început a bate în poartă. Deodată s'a deschis o ușă ce da pe un balcon dela primul etaj pe care a eșit anarhiștul Dubois. Recunoscut de poliști, Guichard, subșeful de poliție îndată l'a provocat să vină jos să deschidă poarta, însă Dubois a sărit îndărăt în casă și din nou s'a făcut liniște.

Poliștii văzând că nu le deschide nimeni au spart poarta și au năvălit deodrept în casă. O scară învârtă conducea la primul etaj. Ajunși la scara dela etaj au fost primiți de o grămadă de gloanțe. Doi poliști și un sergent de poliție au fost loviți pe loc. Și poliștii au scos îndată revolverele începând a trage ne-fericiri asupra etajului prim, însă fără rezultat, căci dânsii erau descoperiți pe când anarhiștii trăgeau din întinerec și din loc apărut. Văzând Guichard că dânsă va continua a rămâne în fața scării, vor cădea cu

toții, a ordonat oamenilor săi să se retragă ocupând poziții nouă la poartă.

În aceste momente s'a deschis din nou ușa dela balcon. Doi oameni au eșit pe ea. Unul era Dubois iar celalalt Bonnot. Guichard nici nu voia să creadă că al doilea ar fi Bonnot. Abia după ce majoritatea poliștilor de sub poartă l'a încredințat că-l recunosc s'a convins că are în față pe regele apasilor.

Dubois s'a întins peste balcon și așa privea spre poliști. Bonnot a tras numai o singură dată spre poliști și pe loc a și căzut unul din ei. În aceste momente se putea bine recunoaște, că el este Bonnot. Poliștii au trebuit și de sub poartă să se retragă, căci ploaia de gloanțe trimisă dela cei doi anarhiști i-ar fi măturat pe toți.

Trei poliști au fost loviți mortal până la ceasurile zecă de revolverul lui Bonnot. La zgornitul făcut de împușcături sa strâns o imensă lamă la fața locului, unii înarmați cu puști, dar era imposibil a răni pe vre-o unul din cei doi anarhiști, căci Bonnot adusese un dulap din casă și-l așezase ca o părăză.

Guichard, subșeful de poliție trimise pe doi poliști după ajutor, iar el s'a retras cu ceilalți poliști îngrijindu-se ca să nu poată fugi cei din casa asaltată.

Doi companii din garda municipală au plecat în pas alergător la fața locului, iar o altă companie de soldați de geniu provăzuți cu bombe a grăbit spre casa asaltată.

La ceasul 10 și jumătate era deja un public privitor de vre-o câteva zeci de mii. Automobile, trenuri separate aduceau marea sutele de curioși.

Moartea lui Bonnot.

Șeful de poliție Lepine cu comandanții trupelor venite în ajutor au început atunci a ține un adevărat consiliu. În aceste momente a încetat și focul de revolver al apasilor.

Colonelul Fontan dela trapele de geniu s'a obligat că va arunca el singur în aer casa asaltată. Încercând o încercare cu pae și provăzul cu vre-o câteva bombe a început a împinge din dos căruța spre casa folosindu-o și ca scut. Era teamă, că ploaia de gloanțe trimisă de Bonnot va aprinde pușca din căruță, ceea ce însă din norocire nu s'a întâmplat. Deodată un delușet grozav a răsunat, fum și praf a înălțat toată zidirea, care însă după împrăștierea fumului s'a văzut că nu a suferit pagube. Încă o a două bombă a fost aruncată, dar și aceasta numai un pârșet a năvălit. Atunci colonelul Fontan înto mână cu revolverul, în cea-laltă cu o bombă al cărei fitil era aprins a năvălit în casă. Un val de splanze a fost recompensa acestui pas îndrăzneț. Pește vre-o câteva secunde Fontan a eșit din nou și tot în aceste minute un tunet puternic a sâmbuit întreaga împrejurime. Toată zidirea a fost cuprinsă de flăcări. Armata și poliția au năvălit între ruine unde au fost găsiți morți și Dubois și Bonnot. Bonnot mai trăia încă și când ea pornit cu el spre poliție s'a sinucis ca să scape de judecata justiției.

„Testamentul” unui apasch.

Între scrisorile lui Bonnot s'a găsit și un fel de testament al său. Din el putem vedea, că acestui bandit îndrăzneț stăruința deasă a numelui său prin ziare l'a dat toată îndrăzneala și-i luase mândria. Iată textul acestui testament.

— Sunt om renumit. Tâmbuța faimei mi-a dus numele în toate direcțiile și pentru reclama ce o fac ziarele, modestei mele persoane, pot fi cu drept creștând încredințat de acia, cari se sbat atâta și nu pot ajunge aceasta. Societatea aceasta nu mă pricepe. Prindă dela mine ca să regret ceceam am făcut. Ce folos dacă aș și regreta ceea ce-am făcut, când și pe mai departe tot aceea aș face...

— Ziarul „Românul, și, întru poporului, „Poporul Român” se află de vânzare în București la librăria „Noumul Românesc” și la Mihail Vlad proprietarul chioșcului de cărți și zăre Calea Grădita.

Ultime știri
Expozeul contelui Berchtold.

Viena, 30 april.

În ședința celor patru subcomisiuni ale delegațiunii ungare, ministrul de externe al monarhiei, contele *Berchtold*, a făcut azi următorul expozeu:

— În ultimul său expozen, contele Achronthal, predecesorul meu n'a indicat liniile mari ale politicii sale, le cunoaștem însă din declarațiile anterioare. Eu vreau continua să bat același drum. *Legăturile noastre cu aliata (!) noastră trebuie, după posibilitate (!), întărite.* Relațiile noastre de drept cu statele amice trebuie stabilite și făcute mai intime. Vom urmări numai înțelegerea pe dreptate realizarea intereselor noastre. Va trebui să păstrăm siguranța *triplei alianțe*, căci e baza probată a sistemului de state în Europa. Vom fi credincioși a acestei alianțe și vom cultiva spiritul ei cu gândul la ținta sublimă pentru care a fost făcută.

Ministrul de externe arată apoi raporturile monarhiei față de singuraticile state europene.

Cele mai intime raporturi sunt cele cu *Germania*, căci *resfrâng o perfectă identitate de interese* și s'au adeverit și cu ocazia recentei vizite a împăratului Wilhelm. *Relațiile noastre cu Italia își mențin nealterat caracterul de strânsă prietenie.* Aminteste regretele calde ce s'au manifestat la Roma cu ocazia morții lui Achronthal. Îndelungatul război, început de această aliata a noastră — a spus contele Berchtold, — durere, încă nu s'a sfârșit. Dorește ca vărsările de sânge să cotească cât mai curând. În acest scop, monarhia, respectând atitudinea ei de neutralitate, se va asocia cu prietenii unei păci mulțumitoare.

Cu *Rusia* dorim să cultivăm raporturi bune. Cu *Franța* urmărim aceleasi scopuri pacifice în orient și aceasta e o primă garanție a bunelor noastre relații. Vom păzi ca în acest cuib de vijelii să nu se prea îngrămădească norii.

Față de *Anglia* vom urma tradiționala noastră politică de simpatii. Divergențele iscate cu prilejul anexionei, aparțin acum trecutului.

Între monarhia noastră și imperiul otoman sunt *relații de bună vecinătate* și ne vom năzui după putință să prevenim complicații, cari ar putea să aducă pagube Turciei. Politica aceasta, al cărei caracter conservativ tinde spre pace, a întâmpinat aprobarea tuturor factorilor. Monarhia dorește sincer terminarea cât mai grabnică a războiului tri-politan.

Contele Berchtold a vorbit apoi cu multă căldură despre sentimentele de prietenie ale monarhiei pentru România. Trebuie — a spus el — să cultivăm și să întărim legăturile noastre cu România, căci ea e azi un important factor în Orient.

Cu *statele din Balcani*, monarhia va inaugura o mai intensă politică economică, întemeiată pe interese materiale. Se bucură, că convenția comercială cu *Bulgaria* s'a realizat și speră să se poată încheia convenția și cu *Grecia*.

Trecând la conflictul italo-turc, spune că are deplină nădejde în acțiunea împăcincătoare a marilor Puteri, care a fost primită cu bucurie atât în Roma cât și la Constantinopol. Cu toate că divergențele între cele două state, cu privire la condițiunile de pace, nu sunt nădăruite, totuși nu putem reuși la credința ce în curând se va găsi o soluție pe care să o poată accepta ambele părți. Prin aflarea acestei soluții va fi înlăturată cu desăvârșire primejdia ce amenință pacea în Balcani.

Acțiunea maritimă a flotei italiene în marea egeică, iar pe de altă parte închiderea Dardanelor preocupă întreaga opinie publică.

Trebuie să recunoaștem că îngrijorările prietnute de această acțiune au fost și sunt în mare parte îndreptățite. Cu privire la evenimentele ce se petrec în marea egeică în să vă spun că guvernul italian îndată la începutul războiului și-a clarificat intențiunile, asigurându-ne că adrează la menținerea statului quo în Balcani, și în cursul tratativelor cu Italia m'am convins pe deplin de sinceritatea ei.

Încât privește închiderea Dardanelor, Deputați-a dat declarații liniștitoare. Îndată va fi trecut pericolul, Dardanelele vor fi imediat deschise pentru vapoarele statelor neutre. Putem avea deci

lucru se face mai precis. Grijă organizării o vor avea doctele, scriitorii, artiștii, Liga Culturală. Se caută a se face tot „alemanii” cu patință, ca în scrierile lui domnul domnitor, și de mare zădărnici. Cuza, să poată lua parte în leg neamului pentru fericirea cărui omul acesta s'a jertfit pe sine.

Mai ales trebuie să se înlesnească călătoria la Iași și viața lor acolo, țăranilor, clasa muncitoare în care memoria marelui domn, care a avut atâta sollicitudine pentru nevoile ei, e încă așa de vie.

Nu vor lipsi apoi reprezentanții din toate păminturile locuite de neamul nostru. E o înaltă datorie de pietate față de demnitorul Unirii.

Curând după serbările de la Iași se anunță altele la București, pentru zilele de 11, 12 și 13 mai. Din inițiativa sindicatului ziaristilor se pregătește, în Parcul Carol I, acolo unde a avut loc expoziția din 1906, mari serbări cari vor fi ale tuturor gazetarilor cari scriu în limba românească.

Prin îndemnul societății gazetarilor din București se crede că la aceste serbări naționale se vor putea întâlni odată muncitorii condeiului din toate țările locuite de români. Reprezentanții presei românești din Ardeal, Bucovina, Basarabia, Macedonia își vor putea da mâna, în București, pentru binele culturii noastre, ei, factori atâta de importanți ai unității noastre culturale.

Se pregătesc apoi, în Țara Românească, și altele de serbări decât cele de care am amintit.

Cu ocazia centenarului răpirei Basarabiei, când peste Prut se sărbătorește cel mai nealact care s'a săvârșit împotriva aliatului de arme, în România, din inițiativa privată, se pregătește mari meetinguri de protestare.

Un comitet e însărcinat să facă pregătirile necesare.

Cor.

Un articol al ziarului „Drug” din Chișinău relativ la centenarul Basarabiei.

În numărul său dela 29 martie ziarul „Drug” din Chișinău, organ imperialist al „Ligei adevăraților ruși”, publică un articol interesant pentru noi români cu privire la Centenarul Basarabiei, pe care ne grăbim a-l reproduce pe de-a întregul, în traducere cât se poate de exactă:

„În mai țara noastră prăznuiește, o sută de ani dela alipirea Basarabiei la Rusia. Acum o sută de ani pașturile Basarabiei au intrat în corpul Rusiei, îmbrățișându-se de cultura și... indolența rusească!”

Minutul e norodul acesta rusec! Alipind către noi țările provinciilor cu diferite populații, în timp de o sută de ani nu le putem asimila decât de puțin. Cucerind Cucerind au trimis acolo o mulțime de funcționari ai statului, învățători, preoți și militari. Toți domniile acestia au fost chemați să sădăscă cultura rusească în semi-sălbăteca țară. Și ce a eșit?”

Orăștii, Armeii și Țătarii pînă în ziua de azi nu înțeleg în majoritate limba rusă și nici nu vorau să o înțeleagă. În învățătorii, în școlile și în bisericile răsărită numai limba lor. Învățătorii de origine rusă vor sălbă să se explice prin tălmăci: învățătorii sunt obligați să știe limba de băștină și astfel o învață și alții ruși ca și cum în contact cu băștinăși. În așa fel puțin câte puțin populația rusească se asimilează cu băștinăși. Iată triumful stăpînirii rusești! (Acesta recunoașteri sunt foarte prețioase! N. tr.)

Același lucru îl observăm și în alte țări: Polonia, Finlanda și Basarabia. Basarabia de o sută de ani se găsește sub influența culturii rusești; dar în timpul acestei ul: de ani s'a devenit nevoințat rusec. Iată mai mare parte a băștinășilor nu știu nici pînă în ziua de azi limba rusă. Într'un al moldovenese s'a găsiți nici-o păcătura

de apă, dacă te-ai adresa în limba rusă. Cu răspuns o să primești o neînțeleasă străngere din umeri, și în afară de „nu știu” nimic n'o s'auziți. (Dar în Dumă trădătorul Krupenscha a protestat, contra propunerii de a se da moldovenilor școlile cu limba de predare maternă, zicând că nu există moldoveni în Basarabia, ci numai ruși!.. N. tr.)

Și cu toate acestea majoritatea populației trece prin miliție, unde nu numai că se învață a vorbi rusește, dar și primește oarecare cultură începătoare. În armata rusească astăzi nu avem nici unul fără știință de carte, fie el chiar străin. Dar îndată ce voinicul aruncă de pe sine uniforma, uită limba rusă și devine iarăș moldovean.

Toate acestea se petrec nu din vina băștinășilor, ci din vina revoltătoare indolențe a stăpînirii rusești. Noi singuri suntem vinovați că nu ne înțeleg și nu vrem să ne înțeleagă. (Sic N. tr.)

În loc ca noi cu o mână mai puternică și mai tare să înrădăcinăm ideile rusești în mințile și inimile popoarelor cucerite. (Nu e cumva vorba de cînt? N. tr.) noi sentimentalizăm și căpătăm rezultate cu totul contrare. Și în contra așteptărilor, singuri cădem sub influența popoarelor cucerite. Nu-i nimic de mirare că stăpînind o sută de ani Basarabia, n'am putut face nimic pentru rusificarea ei.

Acum din nou, în ajunul jubileului, aflăm de o hotărîre a societății românești, prin care să se „prăznuiească” pe cât mai original zilele noastre de sărbătoare. (Aluzie la agitația profesorilor din Iași. N. tr.) În cugetul lor soviniștii români s'au dus așa de departe încât cred Basarabia ca o parte anerabilă încă la pămîntul României. În zilele sărbătorilor din mai, România se va îmbrăca în dolu după „sora sa, Basarabia ce plînge.”

Speranțele românilor sînt prea limpezi și prea evidente pentru noi: ei așteaptă un război la granița noastră apuseană, ca să-și îmbrățișeze „sora care plînge” (!? N. tr.) Pînă într-un cât vor fi aceste planuri realizabile, ne ca urata viitorul. Dar decumdată noi trebuie să fim foarte recunoscători vecinilor noștri cari cu o deplină sinceritate ne urata sentimentele ce-i tușură. Poate că sinceritatea asta li-va aduce multe greutăți în viitor. (Nu cumva o să ne „eliberăm” și pe noi de sub „jugul agarean”, „anexându-ne”?!... N. tr.)

În orice caz Basarabia nu va trece așa de ușor în brațele „sorei sale care plînge.”

Regulele unei cuvînte ne îndeamnă să le fim la rîndul nostru recunoscători pentru deplina sinceritate cu care își manifestă sentimentele pe cari le nutrește față de noi.

Trebuie să le fim deasemenea foarte recunoscători și pentru înaintările pe cari ni le dau cu privire la frații noștri din Basarabia: noi credeam, că după o sută de ani de când se „împartășesc de cultura rusească” aici nu mai există, și când colo ziarul „Drug” ne asigură, că moldovenii din Basarabia, nu numai că există, dar s'au apucat și de comedii, fără să-i îndemnăm noi cătuși de puțin: *asimilează pe pravoslavnicii lor cuceritori!* Asta-i curat scandal!

Dar să nu ne indignăm de geaba, căci ziarul „Drug” ne dă singur explicația acestui fenomen: „Basarabia de o sută de ani se găsește sub influența culturii rusești; dar în timpul acestei sute de ani n'a devenit guvernament rusec. Cea mai mare parte a băștinășilor nu știu nici pînă în

ziua de azi limba rusă...” și așa mai de parte. Și în alt loc ne spune, că același lucru îl observă și la gruzini, armeni, țigari în Finlanda și în Polonia... Asta e dovedește? — *Puterea de asimilare a culturii rusești.* Singur „Drug” ne-a destăinuit slăbiciunea culturii rusești.

Și când acest lucru, singuri rușii îl recunosc, de ce se mai trudește de pomă cu politica lor de rusificare? Astăzi națiunile, și lucrul acesta îl susțin cei mai distinși învățați din lume, nu se mai cuceresc prin arme — în cazul nostru prin cînt! — *ci prin însușirile cu cari sunt înzestrate culturile lor.* Au încredere în însușirile culturii lor rusești? Atunci, n'au decât să le deie moldovenilor școli inferioare moldovenești, iar în cele superioare moldovenii se vor rusifica ei singuri, *dacă* însușirile culturii rusești, cu care vin în contact, sunt superioare celei românești.

Ne pune apoi în sarcina noastră tendința de a ocupa Basarabia, când rușii s'ar găsi în cine știe ce încurcături la granița apuseană.

Asta înseamnă, că rușii nu ne cunosc de loc pe noi românii. Căci o asemenea *politica de aventuri* o poate purta numai un popor necumpănit la minte, care se află în faza de copilărie, cum sunt bulgarii, cari zi și noapte visează cucerirea Dobrogei, a Macedoniei și poate chiar a... Europei! O asemenea politică o lăsăm pe seama bulgarilor.

Noi, ne încredem în însușirile de rezistență ale culturii noastre românești, prin ajutorul căreia frații noștri din Ardeal, Bucovina, Basarabia și Macedonia și-au menținut atîta vreme caracterele lor distincte de români, și sperăm că le vor menține și de acum înainte cu ajutorul lui Dumnezeu!

Iași, 12 aprilie st. n.

Șt. P. Moldovanu.

Dela frați

BUCOVINA.

Vlaicu în văzduh!...

Sriem rîndurile aceste stăpîniri de un puternic sentiment de mîndrie națională. Care e românul din Bucovina, cărnă să nu-i bată încă inima, cu putere, de fiorii, cari ne-au străbătut ființa săptămîna din urmă, când Vlaicu, îndrăznețul șoim al neamului nostru, se rotia, ca un vultur în înălțimile albastre ale cerului de primăvară, pe deasupra Comăniștilor?... Da! suntem mîndri! Căci Vlaicu e fiu de țăran român! Os din oasele noastre și suflet din sufletul nostru! O nouă dovadă de puterea de viață, de creație, de artă, de geniu, cari zac ascunse, ca o comoară neprețuită, în sufletul acestui neam fără noroc pe lume...

Cu toate acestea el vorbește... și când vorbește strigă așa de tare, încât străini, cari se credeau mult mai puternici decât el, văd că neamul nostru românesc, născut pe aceste plaiuri de când e lumea și pămîntul, a rămas, cu toate milioanele de barbari, cari au trecut peste capul lui și cu toate valurile străine, cari i-au supt sîngele și mădura din oase, un neam brav și ales, cum puține neamuri sunt pe lume...

Aurel Vlaicu este un strigăt al neamului nostru, care asurzeste și uimește pe toți cei ce-l văd... dându-ne încredere în marile puteri și talente, cari zac în sufletul nostru...

A sburat la Cernăuți de două ori... a umplut de două ori ochii fraților lui cu lacrimi de bucurie și a făcut ca zile întregi să nu se vorbească în toată Bucovina decât despre el și despre neamul lui...

Întăia oară a sburat miercuri 17 aprilie trecut. În s'apără seară se făcu o vreme așa de plăcută și de frumoasă, dealurile erau așa de verzi și

Bardanelele nu se deschid.

Constantinopol. — Ministerul de Interne anunță în mod oficial că nu deschide Bardanelele. Ministrul de război a luat măsuri pentru paza țărmului Anatoliei și a drumurilor care duc la Constantinopol.

*

Cablul dintre Tenedos și Salonic este distrus. Deoarece vasele italiene l-au distrus, guvernul italian s'a obligat să plătească despăgubiri societății engleze de cabluri.

*

Constantinopol. — Cercările bine informate din Constantinopol anunță că ambasadorul rus la Constantinopol va aviza poarta, că Rusia cere Turciei replătirea pagubelor cauzate prin închiderea și pe mai departe a strâmtorilor. Totodată Rusia va declara, că guvernul rus nu e aplicat a garanta, că Bardanelele nu vor fi din nou atacate de italieni.

De pe câmpul de luptă.

Constantinopol. — Ministerul de război a primit știri din Tripolis anunțând că două regimente italiene atacând Tuzla, au întâmpinat o împotrivire atât de viguroasă încât au trebuit să se retragă în fogă, într-o stare lamentabilă, lăsând pe teren un număr considerabil de morți și răniți.

Vrăjmașul a fost urmărit până la linia fortificațiilor turco-arabe. El a avut 15 neși și 120 răniți. Enver-Bey telegrafiază că într-o luptă recentă la Tobruk, italienii au pierdut 40 oameși, două mitralieze și un proiector.

Ocuparea insulei Stampalia.

Roma. — Agenția Stefani telegrafiază că amiralul Presbitero a înștiințat guvernul italian printr-o depeșă radiotelegrafică trimisă de pe vasul „Pisa” că spre a desăvârși ocuparea insulei Stampalia, două companii de debarcare a luat prin surprindere mai multe pozițiuni în apropierea orașului Livadia spre a putea înconjura garnizoana turcească. Acest plan a reușit pe deplin: garnizoana puțin număroasă a capitulat; li s'a acordat onorurile militare.

Moartea regelui Apașilor

Drama sângeroasă, ce de-o lună de zile neliniștește siguranța publică a Parisului, s'a terminat duminică seara cu moartea șefului apașilor anarhiști. Șeful bandei de tâlhari automobiliști Bonnot, care a omorât cu focuri de revolver și pe locuitorul șefului de poliție, pe *Jovin*, după o luptă de mai multe ceasuri a căzut în mâinile poliției și în urma ranilor primite a și murit îndată.

Iată pe scurt cum s'a desfășurat această adevărată dramă de roman folieton care de câțva timp preocupă la chip pasionant nu numai Parisul și Franța ci întreaga lume.

Asalt asupra unei case.

Săptămăta spre duminică seapă subșeful poliției a primit un denunț anonim, că la o casă din *Choisy le Roi* stă așezat anarhistul Dubois care are legături cu bandiții automobiliști. Subșeful *Guichard* luând mai mulți polițiști cu dânsul a plecat îndată la fața locului, unde la casa semnalată de denunțul primit a început a bate în poartă. Deodată s'a deschis o ușă ce da pe un balcon dela primul etaj pe care a eșit anarhistul Dubois. Recunoscut de polițiști, *Guichard*, subșeful de poliție îndată l-a provocat să vină jos să deschidă poarta, însă Dubois a sărit îndată în casă și din nou s'a făcut liniște.

Polițiștii văzând că nu le deschide nimeni au spart poarta și au năvălit deodrept în casă. O seară îngustă conducea la primul etaj. Ajunși la scara dela etaj au fost primiți de o grăindă de gloanțe. Doi polițiști și un sergent de poliție au fost loviți pe loc. Și polițiștii au scos îndată revolverele începând a trage un foc aprig către etajul prim, însă fără rezultat, căci dânsii erau descoperiți pe când anarhiștii trăgeau din întineroc și din loc apărât. Văzând *Guichard* că dăcă va continua a rămâne în fața scării, vor cădea cu

toții, a ordonat oameșilor săi să se retragă ocupând poziții nouă la poartă.

În aceste momente s'a deschis din nou ușa dela balcon. Doi oameni au eșit pe ea. Unul era Dubois iar celalalt Bonnot. *Guichard* nici nu voia să creadă că al doilea ar fi Bonnot. Abia după ce majoritatea polițiștilor de sub poartă l-a încredințat că-l recunoșc s'a convins că are în față pe regele apașilor.

Dubois s'a întins peste balcon și așa privea spre polițiști. Bonnot a tras numai o singură dată spre polițiști și pe loc a și căzut unul din ei. În aceste momente se putea bine recunoște, că el este Bonnot. Polițiștii au trebuit și de sub poartă să se retragă, căci ploaia de gloanțe trimisă dela cei doi anarhiști i-ar fi măturat pe toți.

Trei polițiști au fost loviți mortal până la ceasurile zece de revolverul lui Bonnot. La zgomotul făcut de împușcături sa strâns o imensă lume la fața locului, unii înarmați cu puști, dar era imposibil a răni pe vre-o unul din cei doi anarhiști, căci Bonnot adusese un dulap din casă și-l așezase ca o pavăză.

Guichard, subșeful de poliție trimise pe doi polițiști după ajutor, iar el s'a retras cu celalții polițiști îngrijindu-se ca să nu poată fugi cei din casa asaltată.

Doi companii din garda municipală au plecat în pas alergător la fața locului, iar o altă companie de soldați de geniu prevăzuți cu bombe a grăbit spre casa asaltată.

La ceasul 10 și jumătate era deja un public privitor de vre-o câteva zeci de mii. Automobile, trenuri separate aduceau în-reu sutele de curioși.

Moartea lui Bonnot.

Șeful de poliție *Lepine* cu comandanții trupelor venite în ajutor au început atunci a ținea un adevărat consiliu. În aceste momente a încetat și focul de revolver al apașilor.

Colonelul *Fontan* dela trapele de geniu s'a obligat că va arunca el singur în aer casa asaltată. Încercând o trăsură cu pae și prevăzut cu vre-o câteva bombe a început a împinge din dos căruța spre casă folosindu-o și ca scut. Era teamă, că ploaia de gloanțe trimisă de Bonnot va aprinde paele din căruță, ceace însă din norocire nu s'a întâmplat. Deodată un deșnat groaznic a răsunat. Pae și pae a izbucnit toată zidirea, care însă după împrăștierea fumului s'a văzut că nu a suferit pagube. Încă o a două bombă a fost aruncată, dar și aceasta numai un părete a nimerit. Atunci colonelul *Fontan* întoacă mână cu revolverul, în cealaltă cu o bombă al cărei fibil era aprins a năvălit în casă. Un vniot de aplanze a fost recompensa acestui pas îndrăzneț. Peste vre-o câteva secunde *Fontan* a eșit din nou și tot în aceste minute un tunet puternic a egdat întreaga împrejurime. Toată zidirea a fost cuprinsă de flăcări. Armația și poliția au năvălit între ruine unde au fost găsiți morți și Dubois și Bonnot. Bonnot mai trăia încă și când ea pornit cu el spre poliție s'a sinucis ea să scape de judecata justiției.

„Testamentul” unui apaș.

Între scrisorile lui Bonnot s'a găsit și un fel de testament al său. Din el putem vedea, că acestui bandit îndrăzneț amintirea deasă a numelui său prin ziare l-a dat toată îndrăzneala și-i luase mâinile. Iată textul acestui testament.

— Sunt om renumit. Tehnica feimei mi-a dus numele în toate direcțiile și pentru reclama ce o fac ziarele modestei mele persoane, pot fi cu drept cuvânt invidiat de aceia, cari se sbat atâta și nu pot ajunge aceasta. Societatea aceasta nu mă pricepe. Prefind dela mine ca să regret ceace am făcut. Ce folos dacă aș și regreta ceace am făcut, când și pe mai departe tot aceea aș face...

— Ziarul „Românul, și, foaia populară, „Poporul Român” se află de vânzare în București la librăria „Neamul Românesc” și la Mihail Vlad proprietarul chioșcului de cărți și ziare Calea Grivitei.

Ultime știri**Expozeul contelui Berchtold.**

Viena, 30 april.

În ședința celor patru subcomisiuni ale delegațiunii ungare, ministrul de externe al monarhiei, contele *Berchtold*, a făcut azi următorul expozeu:

— În ultimul său expozeu, contele *Aehrenthal*, predecesorul meu n'a indicat liniile mari ale politicii sale, le cunoaștem însă din declarațiile anterioare. Eu voiu continua să bat același drum. *Legăturile noastre cu aliații (1) noștri trebuie, după posibilitate (2), întărite.* Relațiile noastre de drept cu statele amice trebuie stabilite și făcute mai intime. Vom urmări numai interceiați pe dreptăta realizarea intereselor noastre. Va trebui să păstrăm siguranța *triplei alianțe*, căci e baza probată a sistemului de state în Europa. Vom fi credincioși acestei alianțe și vom cultiva spiritul ei cu gândul la ținta sublimă pentru care a fost făcută.

Ministrul de externe arată apoi raporturile monarhiei față de singuraticile state europene.

Cele mai intime raporturi sunt cele cu *Germania*, căci *resfrâng o perfectă identitate de interese* și s'au adevărit și cu ocazia recente vizite a împăratului *Wilhelm*. *Relațiile noastre cu Italia își mențin nealterat caracterul de strânsă prietenie.* Aminteste regretele calde ce s'au manifestat la Roma cu ocazia morții lui *Aehrenthal*. Îndelungatul război, început de această aliață a noastră — a spus contele *Berchtold*, — durere, încă nu s'a sfârșit. Dorește ca vărsările de sânge să cetească cât mai curând. În acest scop, monarhia, respectând atitudinea ei de neutralitate, se va asocia cu prietenii unei păci multumitoare.

Cu *Rusia* dorim să cultivăm raporturi bune.

Cu *Franța* urmărind aceleași scopuri pacifice în orient și aceasta e o primă garanție a bunelor noastre relații. Vom păzi ca în acest cuib de vijelii să nu se prea îngămădească norii.

Față de *Anglia* vom urma tradiționala noastră politică de simpatii. Divergențele iscate cu prilejul anexiunii, aparțin acum trecutului.

Între monarhia noastră și imperiul otoman sunt relații de bună vecinătate și ne vom năzui după putință să prevenim complicații, cari ar putea să aducă pagube Turciei. Politica aceasta, al cărei caracter conservativ tinde spre pace, a întâmpinat aprobarea tuturor factorilor. Monarhia dorește sincer terminarea cât mai grabnică a războiului tripolitan.

Contele *Berchtold* a vorbit apoi cu multă căldură despre sentimentele de prietenie ale monarhiei pentru România. Trebuie — a spus el — să cultivăm și să întărim legăturile noastre cu România, căci ea e azi un important factor în Orient.

Cu statele din Balcani, monarhia va inaugura o mai intensă politică economică, întemeiată pe interese mutuale. Se bucură, că convenția comercială cu *Bulgaria* s'a realizat și speră să se poată încheia convenția și cu *Grecia*.

Trecând la conflictul italo-turc, spune că are deplină nădejde în acțiunea împăcuitoare a marilor Puteri, care a fost prăvălă cu bucurie atât în Roma cât și la Constantinopol. Cu toate că divergențele între cele două state, cu privire la condițiunile de pace, nu sunt minsetuale, totuși nu putem renunța la credința, că în curând se va găsi o soluție pe care să o poată accepta ambele părți. Prin aflarea acestei soluții va fi înlăturată cu desăvârșire primejdia ce amenință pacea în Balcani.

Acțiunea maritimă a flotei italiene în marea egeică, iar pe de altă parte închiderea Bardanelelor preocupă întreaga opinie publică.

Trebuie să recunoaștem că îngrijorările pricinuite de această acțiune au fost și sunt în mare parte îndreptățite. Cu privire la ercimentele ce se petrec în marea egeică în să vă spun că guvernul italian îndată la începutul războiului și-a clarificat intențiunile, asigurându-ne că adreacează la menținerea statului quo în Balcani, și în cursul tratativilor cu Italia m'am convins pe deplin de sinceritatea ei.

Încât privește închiderea Bardanelelor, Poarta n'a dat declarații liniștitoare. Îndatăce va fi trecut pericolul, Bardanelele vor fi imediat deschise pentru vapoarele statelor neutre. Putem avea deci

deplină încredere în bunele intenții ale aliatei noastre.

În chestia marocană și a republicii chineze asigură opinia publică, că interesele străinilor sunt bine apărate.

În definitiv, tabloul ce ni-l prezintă situația externă, nu se poate numi nefavorabil, dar cu toate acestea schimbările ce s'au ivit în decursul timpului în configurațiunea statelor, reclamă dezvoltarea și întărirea continuă a forțelor noastre militare, pe uscat și pe mare deopotrivă, și asta din motivul că suntem icuți între state, cari neconținut își sporesc puterea armată.

Aviz!

Abonații cărora cu 1 Aprilie le-a expirat abonamentul sunt rugați să binevoiască a-l reînnoi cât de curând, ca să nu fim siliți a sista expedirea regulată a ziarului.

Totodată rugăm și restanțierii să plătească datoriile, deoarece numai așa îi vom putea trimite ziarul pe mai departe. La trimiterea banilor să se comunice pe cupon și numărul de pe adresă.

Administrația ziarului
„ROMÂNUL”

INFORMAȚIUNI

Arad, 30 Aprilie n. 1912.

Mersul vremii

Institutul meteorologic anunță vreme friguroasă, puține ploi, și în nord pe unele locuri îngheț de noapte.

Prognostic telegrafic:

În nord îngheț de noapte, în est și sud pe multe locuri ploi.

Temperatura la amiază a fost de 10°6 Cels.

Bursa de cereale din Budapesta

(După 50 kgr.)

Grâu pe aprilie	Cor. 11'80
„ „ maiu	„ 11'83
„ „ octomvrie	„ 11'34
Secară pe aprilie	„ 10'75
„ „ octomvrie	„ 9'52
Cucuruz pe maiu	„ 9'47
Cucuruz pe iulie	„ 9'34
Ovăș pe aprilie	„ 10'16
„ „ octomvrie	„ 9'16

Apel — concurs!

Multe, poate prea multe mizerii — nu numai politice au făcut, ca robotul viețuirii poporului nostru să fie ca și sub apăsarea plumburie a unei vecinice neguri. Preafiresc dar, ca această opresiune plictisitoare să se reflecteze mult puțin și în coloanele ziarului: oglinda rostului tuturor zilelor.

Sunt însă și clipe de senin și sunt luminișuri și sunt raze, cari sfârtică flamura sură a vecinice neguri și mai este și răs — câteodată.

Ca să statornicim aceste clipe și ca să putem griji, ca una să nu ni-se piardă și ca să le concentrăm — a hotărât redacțiunea ziarului nostru, să deschidem și rubrica:

Raiște...

Nu va fi permanent zilnică, ci după cum ni-se vor da prilejurile și după cum

ne va sosi materialul: căci răsul, pe cât e de ușurel, nu-l poți face — cu sila!

Facem apel dar la toți cei sărutați pe frunte, ca nu să știe numai, să răză de alții, ci să știe mai ales să le stărneasă altora răsul!

Și firește numai lucrări originale — plagierea și-o rezervă pe seama sa — redacția!

Primim și proză și vers și scurt și lung, în cadrele acestor două coloane — numai spirit să fie!

Publicarea vom începe-o cu 1-a maiu. Iar cele mai bune lucrări publicate până la termen de 3 luni, după începere, vor fi premiate. Judecata va da-o plebiscitul abonaților.

Premiul prim va fi 50 cor.
Al doilea 30 cor.
Al treilea 20 cor.

Manuscrisele să ni-se trimită cu sig-natura: pentru „Raiște” și sub pseudonim. Nici noi nu dorim să cunoaștem autorii. Cei ascunși sub pseudonimele premiate se vor legitima prin identitatea scrisorii manuscrisului premiat și a solicitării premiului.

Iar pentru orientarea publicului cetitor în ce fel poate face mai ușor cenzurarea — fiindcă foile ce se citesc și se prind, iar cetitorul nu va fi în măsură de-a cuprinde deodată întreg materialul — indicăm metoda cel mai simplă.

Din cele câteva lucrări apărute succesiv, îți notezi și păstrezi pe cea aflată de mai bună, până nu vei afla alta care s'o întrecă, păstrezi apoi aceasta comparând-o cu cele ce vor urma: ultima va fi firește cea învingătoare. Redacțiunea.

Raiște

Vlaicu sburătorul — și Vlaicu-reptila

„Să nu iai numele domnului Dumnezeuului tău în deșert”. (Poruncă).

Și eu totuși zic: că Dumnezeu, întru așezarea orinducilor lumii sale, face adese cea mai adânc mușcătoare satiră.

Întă de pildă: Lasă ca „de pe Tocilele Scheilor Brașovului” să i se nască cestui neam oropsit, un Vlaicu și-l lasă, cu ajutorul, ori împotriva sfântului Nicolae eliar, ca acest nume de Vlaicu, să fie saltat până-n regiunea cunoașterii publice. Și orinduește, ca acest Vlaicu, să-i fi ajuns odinioară, ginere-nepot acelu mare Barțiu, care contribuise nu puțin, acum sunt vre-o 50-60 de ani, ca Scheiu Brașovului, să fie amintit cu căcernicie în istoria neamului. Și pe urmă face, ca acest Vlaicu, chiar în anul aniversării a sută dela nașterea marelui Barțiu, să se spurce așa dintr'odată — spre scârba publicului.

E o satiră aceasta — și încă crudă!

Dar nu-i destul atât. Culcat pe-o aripă de nor, cum îi venise aminte domnului Dumnezeului nostru, să-și bată joc de însăși creațiunea sa — lumea; dar în bunătatea sa nemărginită și în necuprinsul dragostei sale de oameni, el lasă, ca apoi, din cătunul Binținții — de pe Murăș — și din necunoscutul nume de Vlaicu, să se nască iarăși un altul, care nici fiindu-i rudenic, dar chiar în preajma centenarului Barțiu și chiar în anul aniversării lui, să se înalțe pe cele mai sublime aripi ale celui mai văzut sbor, la înălțimea cea mai curată — pe când celălalt a început deabinele târâiala în mocirlă.

Și e o satiră aceasta — încă poate prea crudă!

Unu-i dar: Arsenie Vlaicu, de pe Tocilele Scheilor, iar celălalt Aurel Vlaicu, din Binținții de pe Murăș. Și nu-i rubedenie. O accentuează aceasta, ca nici o clipă să nu-i fie rușine — sburătorului, de cel ce se târâie!

Mai ales acum, când gazetele lo amintesc numele de odată: nușia, cum va înalța serbările lui Cuza Vodă la Iași; iar celălalt, cum a fost hniduit-beicotat la simodul din Sibiu.

Să începem dar „Raiștea” în numele domnului Dumnezeului nostru, cum începutăm lucrărilor noastre.

Și să nu disperăm. Pentrucă totuș e mai înalt cel avântat sborului, decât „reptila care se târâie!”

Ghiampe.

Din cauza sărbătorii de 1 mai a muncitorilor, numărul proxim al ziarului nostru va apare numai joi noaptea la orele obicnuite.

Adunarea generală a societății „Carpații”. Valoroasa societate a fraților de dincoace de munți stabiliți în București „Carpații” și-a ținut duminică seara adunarea generală în sala „Ligei Culturale” sub președinția d-lui Ioan Tzetzcu.

După aprobarea gestiunii financiare și votarea noului budget, adunarea a hotărât să sărbătorească, ca în toți anii, ziua de 3/15 maiu, data glorioasă a trecentului în care cei 40,000 au jurat să lupte fără de cruțare pentru libertatea națională a nației noastre.

Cu această ocazie membrii societății vor face o excursiune la Vălenii de Munte duminică 6 maiu, beneficiind de o reducere de 50% pe rețeaua căilor ferate române.

Noul comitet ales s'a format astfel:

D. Ioan Tzetzcu, președinte.

I. Baboianu-Droc, profesor și G. Teodorescu, avocați, vice-președinți.

At. Bărsan, casier.

D. Z. Fumică, secretar.

Popa Lisceanu, N. Impan, N. Mircea, N. Țăranu, G. Bedițeanu și St. Ardeleanu membri.

Urăm inimboasei societăți și neobositului ei președinte să aibă și de aici înainte activitatea rodnică și prosperarea ca până acum.

Fondul cultural „N. Iorga”. Au mai scris:

Pe lista d-lui Romulus Ciceu, Zimnicea	90%
„ „ d-nei M. Vlădescu, Iași	21%
„ „ d-lui Gh. Em. Manolescu, Gherghița Prahova	13-
Pe lista Dem. I. Știubei, Iași	11%
„ „ Iancu Petrini, Bârlad	7-
„ „ Stan Roșculeț, Iași	1-
„ „ d-lui Gh. Secăreanu, C.-Lung	8-
„ „ Revistei „Spitalul”	13%
„ „ d-lui N. Lușcu, inv. Călimănești	3%
„ „ Eduard Cuncie, Cănești Iași	10-
„ „ loc. N. Sadoveanu, T.-Jiu	8%
„ „ Rev. „Buletinul Soc. Politehnice”	8-
„ „ d-lui Ion T. Stănescu, Cămpina	20%
„ „ Em. Văcăreanu, magistr. București	20-
„ „ C. S. E. Balamaceșu, Sem. Central București	11%
Smaranda Martinescu, prof. T.-Măgurele	1-
Evdocia C. Porumbiță „ „	2-
Al. N. Streliescu, magistrat Craiova	3-
Rădu Gionan avocat „ „	2-
Pe lista d-nei Ana N. Ghencea, Buhaci, Bazău	21-
Pe lista S.S. Pr. Iosif Olariu, Poșta, Ungaria	13-
„ „ Sabiu Mibăța, inv., Saleiva	13-
„ „ d-lui Ion Motef, adv. T.-Oena	8-
„ „ „ August Șerban, prof. Iași	7%
„ „ „ St. Iazăr, Brăila	6%
„ „ „ dr. E. Gramatovici, Jajca, Bosnia	7%
„ „ d-nei E. Georgescu, dir. București	1%
„ „ Direcțiunii Școlilor „Alex. Hașdeu” Buzău	1%
Pe lista V. Cristescu, inginer șef, București	21-
„ „ d-nei Elena d. Duta, Iași	20-
„ „ d-lui St. Velovan, prof. Șc. Normală Iași	4%
„ „ „ I. G. Vassilaș, med. vet. Bacău	1%
„ „ „ N. V. Hodoroabă, Megosești Bacău	8-
„ „ „ Anast. Săndulescu, inv. Târgoviște	1%
„ „ „ M. Stăvilă, Moinești	1%
Total:	60%

Toate persoanele, care au primit liste, s'au rugate a le înainta cât mai curând posibil.

Epidemia de vărsat în Arad o în apăsare și se crede că nu va mai fi nici un caz nou în vre-o săptămână încoace nu s'a mai îmbolnăvit nici un bolnav din spitalul de epidemie și nici un bolnav din zi în zi. Născut starea unei tife, din Carani (Merezița) este încă critică și mistanța de epidemie a hotărât ieri, ca luni în maiu, săptămâna viitoare, să se redeschidă cașșcolile. Măsurile de siguranță contra răspândirii morbului sunt în vigoare.

La expoziția de tablouri care o va organiza cercul amatorilor de artă pe la începutul lui mai în Ceruși, vor expune și câțiva pictori români pânze originale. Expoziția se va deschide în mai. Locul e „Muzeul Țării”. Vor fi aproape 50 de tablouri originale, erri vor cuprinde patru

Și în aceste clipe de durero când în aceea uriașă temniță, care-i imperiul rusesc, se lucră zi și noapte pentru reușita scărbăsei serbării ce vreau să o aranjeze împilatorii neamului nostru în ziua de 26 maiu, „România Jună” din Viena, a hotărât să aranjeze o serie de conferințe instructive privitoare la Basarabia.

La prima șezătoare ținută sâmbătă în 27 l. e. s-a executat următorul program: D. I. Marcu a citit o foarte interesantă conferință, intitulată „Impresii dintr-o călătorie prin Basarabia”, iar d. I. Grămadă a vorbit despre „Literatura Românilor basarabeni”.

Di. preș. Marmeliuc, deschizând șezătoarea începu să facă mai întâi un dăios panegiric lui Petru Liciu, pe care l-a fulgerat moartea în floarea bărbăției. După aceea dădu cuvântul dlui Marcu să citească mai întâi următoarea scrisoare a dlui prof. univ. A. C. Cuza, prin care mulțumeste românilor din Viena și în special dlui V. Marcu pentru adresa de aderență ce i-s-a trimis în 13 l. e. în urma instructivei conferințe ținute de d. Marcu despre pretinsul plagiat al dlui Cuza, și cere d-sale pe terenul economiei naționale.

Iași în april 1912.

Mult stimat domnule Marcu,

Vă mulțumesc din toată inima pentru sarcina grea ce v-ați luat ca conferința asupra operei mele, și vă rog să transmiteți tuturor fraților români, așa de binevoitori față de mine, din Viena, expresia celei măi vii recunoștinți pentru „Adresa”, cu care m-au onorat. Sunt fericit că cu acest prilej s-a vădit puterea conștiinței naționale românești pretutindeni — și dacă nu ar fi decât folosul acesta, aș fi răsplătit de o mie de ori pentru atacurile pălămeșe la care am fost expus din partea dușmanilor.

Cu cele mai bune salutări și mulțumiri reiterate, rămân al d-voastre devotat. A. C. Cuza.

După aceea d. Marcu și-a citit conferința despre călătoria ce a făcut-o în 1905 împreună cu alți doi studenți în Basarabia. Descriind condițiile de viață ale fraților noștri, frumusețea țării lor mănoase, înculcarea propagată de guvernul rusesc și lipsa de libertate de care sufăr basarabeni noștri, dsa a posesit amănunțit mai ales despre biblioteca românească populară din orașul Bălți, despre tipografia românească din Kișinău a păr. Gurie, — transferat acum din cauza sentimentelor sale românești tocmai la marginea Siberiei, despre ziarul bisericesc „Luminătorul”, despre școala românească particulară a păr. Partenie din Kișinău și despre mulțimea manuscriselor românești din vechea mănăstire Chiteană. Conferința va fi publicată în revista „Janimea literară” din Cernăuți.

În pauză a cântat artistul Ionel Răduț cu fiind acompaniat la pian de d-na Florica Gramatorici.

D-mul Grămadă într-o conferință mai lungă a vorbit despre puținii scriitori români ce ni i-a dat Basarabia. Cel dintâi scriitor român basarabean e baronul Constantin Stamati-Curca, imitator al autorilor din apus și al fabricantului rus Krilov. Operele sale adunate și publicate de rudele sale din Bucovina nu tradează un talent original, care să excitească prin frumusețea formei și prin profunzimea ideilor sale, cu toate aceste luând în considerare mediul și timpul în care a scris i-se vor ieta multe greșeli, ca și imitatorului său Ion Sârba, al basarabeanu, la care întâlucești în unele poezii și resuri gingașe, pline de simțire:

O! Crinule! ce ai pățit?
De ce așa te-ai vestejit?
Unde îți mîncasma frate,
Au nu plouă de ajuns?
„Ala!” criul a răspuns:
„Sunt în străinătate”.

Alcu Donici prieten al marelui Pușkin e de sigur cel mai bun fabulist român, deși stă sub influența lui Krilov și Lafontaine. Părăsiad armata rusească el trece la Iași unde și muri. Afară de fabule întâluim și altfel de poezii, c'o notă idilică:

„Româneță copilită, nu-ți e destul podoaba
Ce-ți dăruî natura atât de îmbelsăgat?”

La ce-ți slujește salba și scumpele mărgele?

Contemporanul lui Stamate, Alexandru Hașdău, descendentul unei familii ce a domnit în Moldova,

și al cărui strămoș, Nicolae Hașdău, a luat parte la despresurarea Vienei din 1683 pe partea polonilor, n'a scris în românește, ci în rusește, dar subiectele sale sunt românești, fiind tratate cu o caldă dragoste de neam. Dela dănu ul avem afară de elocventul „discurs către elevii școlilor din jurul Hotinului” o mulțime de navele, tratate de istorie și o prea frumoasă scrisoare adresată românilor din România după unirea din 1859. Alcu Russo, autorul splendidei „Cântări a României” și Bogdan P. Hașdău, fiul lui Alexandra și autorul „Istoriei critice”, a „Dicționarului etimologic” etc. sunt mai cunoscuți. Nu tot astfel și d-nul Zamfir C. Arbore din București, care a scris „Basarabia în sec. XIX”, precum și d. Dumitru Moruzi din Iași, autorul excelentei cărți „Rușii și Românii”, al romanelor „Instrăinații” și „Pribegi în țară răpită”. Despre poetul Sergiu Cujbă, autorul „Carolidei” ș. a. nu mai vorbim. De relevat însă e d. Stere, învățăbul profesor univ. dela Iași și director al excelentei reviste „Viața Românească”.

După tratatul din Berlin nu există aproape nici o legătură între basarabeni și românii din regat și Austro-Ungaria. Mișcarea literară a celor dintâi e foarte slabă în anii din urmă. Cărțile românești trec numai cu greu peste Prut, așa că o domnișoară voind să ducă cu dânsa poeziile lui Eminescu, le-a ascuns sub corset.

În fine pe la 1905 apare primul jurnal românesc în Basarabia cu titlul „Viața Basarabiei”, care mai târziu s'a chemat „Basarabia”, ca apoi după potolirea revoluției să fie oprit de cenzura moscovită. Acum apare la Kișinău „Luminătorul”, organ bisericesc scris ca și celelalte două jurnale amintite cu litere rusești. „Calendarul moldovenesc” apărut la începutul anului 1912 e un adevărat eveniment literar pentru noi.

În timpul din urmă valorosul actor Alexandru din Iași a dat la Kișinău câteva reprezentații românești cu piese de Negruzzi și Alexandri, de vro câțiva ani se rătăcește aproape în fiecare an câte un basarabean pe la cursurile de vară din Vălenii de Munte. În vara anului 1912 a venit unul care era profesor în Vladikaukaz în Armenia, va să zică din alt continent, ca să asculte cursurile d-lui Iorga.*)

Partea a doua a conferinței d-lui Grămadă a cuprins pe scriitorii, oamenii de știință etc. ce i-au dat românii rușilor. Vom număra numai câțiva dintre acești însemnați bărbați ai noștri cu cari se mândrește moscalii. Vom aminti pe scurt numai pe Spătarul Milescu Cărnul care a fost învățătorul lui Petru cel Mare și care depă venețianul Marco Polo a fost cel dintâi european care a făcut o călătorie în China nordică. Învățăbul principei moldovean Dimitrie Cantemir trece în Rusia la 1711, feciorul acestuia Antioh e cel dintâi scriitor satiric al rușilor, care la vârsta de 18 ani a ocupat postul de ambasador rusesc în Londra. În sec. 17 moldoveanul Petru Movilă unul din cei mai învățați clerici ai bisericii noastre gr. or. înființează la Kiew o tipografie pentru căți bisericești, compune cel din catolicism al confesiunii gr. or., conduce două sinoade bisericești etc. Herescu e primul rector al universității din Moscova și scrie pe la 1775 istoria vechei literaturi rusești; Berindei compune pe la 1620 cel dintâi dicționar slavo-rus; Bantăș Caminschi scrie „Biografia oamenilor mari ai Rusiei” pe la 1788; Bucescu, profesor la univ. din Charkov, a scris cea mai bună carte de arheologie în limba rusească; Casso, profesor universitar la Moscova scrie opere despre „Dreptul basarabean”; Al. D. Starza primul guvernator al Basarabiei a compus niște tratate de politică; Abaza a fost ministru al marinei rusești; Grădescu vicepreședinte al primei Dume și profesor de drept la universitatea din Charkov; Sârku fost profesor de vechea literatură slavă la Moscova; Chelutuială profesor universitar pentru istoria vechei literaturi rusești la Kiew; Grosul-Tolstoi e pe la 1853 în Rusia întemeietorul unei nouă științe a agrogeologiei; Vladimir Vasile Grosu un fecior de dascăl basarabean e profesor la Academia de comerț din Kiew; Cuza o vestită cântăreață pe scena imperială din Petersburg; Onu ambasador rusesc la Athena și tot dintr-o familie nobilă de români basarabeni

* Celor ce doresc să se intereseze mai pe larg de românii din Basarabia li recomandăm următoarele cărți: Zamfir Arbore, Basarabia în secolul XIX (București, Carol 1896); D. Moruzi, Rușii și Românii (București, Minerva); Otto, Romanele „Instrăinații” și „Pribegi în țară răpită” (la Vălenii de Munte) apoi cărțile d-lui Iorga (Neamul Rom. în Basarabia) Ist. lit. rom. în sec. XIX etc.

se trage fosta regină a Sârbiei, Natalia fiica lui Petraki Cheșcu. Pe lângă aceștia se află atâția alții pe cari nu-i putem număra aici.

Neamul nostru a dat rușilor poeți, bărbați de stat, savanți, generali ca Toma Cantacuzino, vărul lui Const. Brâncoveanu, principi bisericești ca mitropolitul Antonio din Czernigov (1739), vlădica Măcarie (1730) care e reprezentantul școlii de s-bimnicie din Rusia, apoi mitropolitul Bănulescu Bodoni și câți alții! Și în schimb ce ni-au dat rușii? Pentru cei îndărătnici și dârji, enutul și surghiunul în Siberia, pentru cei docili și cu spinări de cauciuc, decorații și posturi grase! Pentru unii rangul, pentru alții ștreangul! Pentru neamul nostru din Basarabia se potrivește comparația cu pământul înțelenit, pe care deși îl taie și-l rănește fierul plugului în lung și în lat, el totuși rodește și satură atâtea guri. Sufletul fraților noștri trebuie să dea roade din care să ne îndulcim mai întâi noi românii și apoi străinii.

De aceea să-l trezim din amorțeală măcar acum. „Ora de întristare se apropie! Auziți clopotele Kremlinului sunând a jale povestea a 100 de ani de sclăvie țaristă! La muncă spornică și roditoare istorici, poeți, literați, pictori și artiști ai țării. Reînviați geniul Basarabiei! Aprindeți-vă faclele ca să luminați trecutul, arătând celor din întuneric calea falnică a viitorului!”

Polybius.

Scrisoare din București

Liga culturală și centenarul răpîrei Basarabiei. — Pentru înfrîm. — Congresul partidului naționalist-democrat.

16 aprilie 1912.

Față de serbările cari se pregătesc în Basarabia de către Mitropolia d'acolo, sprijinită de câți-va nobili renegați, spre a slăvi, pentru neamul nostru românesc dureroasa, iar pentru puternicii noștri vecini cătuși de puțin glorioasa zi în care, acum o sută de ani s'a smuls din trupul Moldovei lui Ștefan cel Mare, pământul scump al Basarabiei noastre, — față de aceste serbări românii nu pot sta în nepăsare.

Se cuvine să ne arătăm, cu prilejul acesta, toată durerea de care sunt cuprinse inimile noastre.

Alesul profesor și marele român, d. A. D. Xenopol, arată unui gazetar cum, la Iași, acei cari au inițiat manifestația aceasta a durerei adânci care zace în sufletul ori cărui român șovăesc asupra modalităților. Unii cred că e bine să se arboreze steagurile negre, alții socotesc că trebuie să fie ecoase stindardele noastre tricolore la cari să se anine și semnul de doliu. Unii sunt de părere să se demonstreze printr'un meeting impunător, alții opinează că e bine să ne abținem dela orice manifestațiuni cari ar fi de natură să vateme relațiunile de prietenie pe cari trebuie să le păstrăm față de un stat vecin.

La aceasta pornire a Iașilor Liga Pentru Unitatea Culturală a tuturor românilor se aliază și ea, dându-și contribuțiunea care i se poate cere la un prilej ca acesta.

Prin comitetul ei central Liga a publicat, pentru toți românii, următoarele:

„Față de caracterul demonstrativ pe care mitropolia Basarabiei și un număr de nobili renegați din această provincie înțeleg a-l da centenarului anexării Basarabiei, comitetul central al Ligei Culturale crede de cuviință a lua aceste hotărîri, destinate să pună în evidență durerea pe care această amintire o trezește în inimile românilor liberi:

1. Se va tipări cartea d-lui N. Iorga asupra „Basarabiei noastre”.
2. Se va organiza și în București o mică expoziție în legătură cu viața românească a Basarabiei.
3. Se va întemeia o tipografie modestă cu litere cirilice pentru răspândirea culturii românești în Basarabia.
4. Se va organiza în toată țara pentru ziua de 16 maiu o colecție pentru întemeierea pe lângă universitatea din Iași, a unui internat al studenților basarabeni”.

Astfel atitudinea Ligei ar fi din cele mai înțelepte și de un netăgăduit folos.

Astfel cartea d-lui Iorga ne va arăta ce trebuie să ținem minte noi românii despre pământul românesc al Basarabiei; vom cunoaște atâtea luc-

Litere — Arte — Științe

Ruina Săcelelor Brașovului

Contribuții istorice

De St. Mircan.

Motto: „Împărțiți lumina în două categorii: în bun și rău... și calea asta vă va duce singură spre triumful binelui”.

H. Ghodji.

I.

Săcelele lor au întemeiat păstorii români, rețrași acolo de pe vremea primelor invazii barbare. La început vor fi fost niște saticele. Ele existau, după cât se știe, pe la anul 1000, timpul primului rege ungar sf. Ștefan și anume, cele patru sate mai mari, Bacifalu, Turcheș, Cornatu și Satu-lung, împreunate, ca și astăzi (a se citi în „Barcezaság” de V. Molnár). Românii au fost și singurii locuitori acolo până prin secolul al XV-lea, când au fost colonizați și maghiarii „pentru paza graniței”. Numele străine ale unor comune, ca Bacifalu (Bácsfalu) și Turcheș (Türkös), nu dovedesc mai mult, decât o tendință a conlocuitorilor de mai târziu, sprijiniți totdeauna pe bugetele țării. Celai dintâi i s-a maghiarizat numele Bacifalu dela *satul bacilor*, (cari fac — băcinesc brânză). Al doilea, numirea românească și-a pierdut-o fără să fi rămas însemnată undeva, deja de pe vremea năvălirilor turcești, numindu-se de atunci și până azi (după cartea ungurească a lui Molnár): Turkefalva, Turkester, Tierkes, Temes și mai pe urmă Türkös, românește Turcheș. Influențe străine n'a putut însă altera câtuși de puțin viața românească adaptată pe piața aceluia hotarnic cu principatele române. Ea a fost totdeauna intensă, relativ la condițiile de dezvoltare, de cari s'a bucurat sau mai bine zis nu s'a bucurat poporul român de sub stăpânirea ungurească. Ba este de însemnat chiar, că toată românii, prin preponderanța lor numerică și bogăția de odinioară a mocanilor, a impus conlocuitorilor ei angai înțelată, încât aceia erau pe cale a se romaniza cu totul. Coreindu-și limba lor proprie, au învățat-o cu toții perfect pe a noastră. Ne-au imitat portul, ba obiceiurile, jocurile etc.

Dar a venit altă epocă. Aceasta nu datează mult mai demult decât „Doina”, durerosului Eminescu, în care ne-a învecinat așa:

„Sus la munte, jos pe vale
„Și-au făcut dușmanii cale...
„Din Sătaar până în Săcele
„Numai vaduri ca veele.
„Vai de biet Român, săracul
„Iudărat dă tot ca racul!

A venit epoca drumului de fier.

„Și cum vin eu drum de fier
„Toate cântecile pier...

Drumul de fier și mai ales convențiile în defavorul mărginenilor cieri și negustori, a stricat restul traiului patriarhal al acestui frumos colțisor de țară, dar fără necor. Doina, din-o-a și nobila expresie a sufletului și inimii românești, în zile grele ne-a părăsit și ea, și n'am mai avut-o, ca să ne îmbărbăteze. Și s'a împlinit teama postului. Ci că între astfel de împrejurări, a fost, să ne ajungă fatalitatea sfâșietoarelor sale versuri, adresate doinei:

„Ai tăi cuntem, străinii
„Te ar perde de-ar putea.
„Dar de te am perde doină
„Ai cui am rămânea!?”

O alunga din urmă cliotul vulgar al unei vieți reînțelese ce venia cutropitoare. Rătăcind că-

rările în urma cădurilor de oi, s'a dur... și viață nouă stepelor Dunărei de jos, lăsând și goi despădurii codri, cutremurați de fiorul săcurilor străine.

Pe seceleni cieri nimic nu i-a mai legat de cămin. Au trebuit dar să plece, mulțumită o energie, care să cultive și închege elele insufletește pentru un plan, o idee neratoare.

Au pornit în masă familiile, cu totul mai ales, din toată casa tatăl și toți copiii de ani. Când nu se mai putea la oi, la prăvălia, deci, ei nu s'au mai reîntors, ca odinioară, în de sf. Ilie, să scoată fetele la joc, ciobanii chipul plin de sănătate.

Vremurile de bejenie ce le-ar fi adus celor crunt rășboi, încă nu ne-ar putea da destulă plastică icoana vremelnice a celor ce dău acum între Predeal și Șant, trecători, odată, pe de mare însemnatate.

Elementul românesc luptă acolo cu cea neagră sărăcie. Sunt sate de femei, cari suferă din agoniseala proprie — de 10 cr. la zi, și de caer tors, ori maximum de 30 cr., țesutul a 10—15 coți de dimie — o casă de copii, de câtră stat, câtră sat, biserică și școala românească etc. Fete ofilite, cari „cu pânea grijii își împofoamea, iar setea, cu amarul obidirii”. Își poartă viața tristă, sdrobindu-și din zori și până 'n noaptea organismul deșirat de mizeria neagră, în frântura fără de soroc a pornojiilor celui mai primitiv rășboi de țesut. De două ori la zi, se înrucesc pe aceeaș ulicioară, de zăbovesc câteva tani în fața biândului Isus, sorbind din gură rintelui binecuvântarea tuturor sfinților, dimpreună cu a cuvioșilor părinți Ioachim și Ana, în amnul bisericii, unde povața evanghelică le-a resedea de moarte.

Nădejdea mântuirii!? Entuziasmul vieții Al. nu! Acolo și-a durat lăcaș hain decimă de despădăuire, ucigătorul scepticism și... nesătorința.

Cifrele sunt totdeauna convingătoare. Iar preocupat de mult lipsa unei monografii a Săcelelor. Dar n'am avut în trecut timpul necesar pentru adunarea materialului ce ar trebui să prindă o lucrare temeinică și atât de migăloasă. Trăind departe, cu atât mai puțin astăzi. Și de orice preocupări inferioare, nemi fiind supusă împrujărilor nedrepte, mă bucur însă că putea fi totuș sincer în câteva pagini.

(Va urma.)

Rășboiul italo-turc

Flota italiană s'a reîntors pe mare. Egge și drept introducere la noua-i acțiune a debarcat trupe pe insula Astropalia, ca pată de curând.

Guvernul turcesc văzând aceasta ca acțiune a flotei italiene a decis, că nu deschide Dardanelele la nici un caz, ci dacă ar primi garanță dela toate puterile. Guvernul turcesc numai în cazul acela deschide Dardanelele, dacă va primi lângă garanță și mijloace de apărare de puterile, ale căror interese comerciale sunt periclitare prin închiderea strâmtoarelor, așa în primul rând dacă-i vor apăra strâmtoarele cu însuși flota lor, cum s'a întâmplat la 1877, când flota Angliei a apărut Constantinopolul în contra celei rusești.

rani de ale nefericirilor moldoveni de dincolo de apa Prutului. Acestea, ca măsuri de un efect mai mult or mai puțin momentan. De un netăgăduit folos statornic va fi însă tipografia cu cirilice (literele pe cari le înțeleg românii basarabeni) care va trezi și susține viața conștiința națională printre acei pe care o soartă prea crudă i-a enclui, acum un veac, dela sânul Moldovei. Internatul ar avea să înlesnească viața unui număr de tineri basarabeni cari, crescuți în universitatea ieșeană, ar fi adevărații preoți ai culturii noastre dincolo de Prut.

*

Orbii Bucureștilor vor avea și ei școala lor. Cu începerea anului școlar viitor, se deschide în capitală o școală primară pentru orbii în vârstă de școală. Noul recensământ școlar al orașului va arăta și numărul de orbii între 7 și 14 ani, cărora li-se va aplica, cu deschiderea școlii lor, obligativitatea învățământului.

Aceasta va fi cea dintâi școală a orbilor în România. Pentru acești nefericiți infirmi există un internat la Focșani, iar în București, o instituție care-i îngrijește, „Vatra Luminoasă”, operă a M. S. reginei.

Noua școală își va avea orarul său între orele 8 și 12 și va fi înzestrată cu toate mijloacele de învățământ pentru orbii, prin îngrijirea deosebită a „Vatrei Luminoase”.

Noi vedem lumina zilei și găsim, totuși atârta fericeie în lumina culturii sufletești. Dela întunecare spre lumină, dela moarte la viață — asta-i năzuința noastră.

Dar aici cari zac în întunecare, acei cari sunt așa de aproape de moarte, orbii aceștia, câtă bucurie trebuie să fie pentru ei lumina pe care o poate aduce cultura sufletului!

Am avut prilejul să văd pe unul din infirmii aceștia, care învățase într-un internat să lucreze din mână obiecte așa de frumoase, ca ori care altul. Ei își câștigă existența singur din munca lui, cu atât mai conștiincioasă, cu cât înțrânsa își găsește toată bucuria.

Aceasta ar face-o așa dar societatea pentru micii orbii.

Dar iată, pe de altă parte, cum infirmii însuși știu să lucreze pentru „clasa” lor. Un mic funcționar dela o bancă din capitală căruia îi lipsește un picior a reușit să-și procure, din economiile lui, un picior artificial, de care se servește de minune, mascându-i, în mare măsură, infirmitatea de care e lovit.

Din dragostea pentru semeni, omul acesta a provocat o înțrânire a infirmilor. E vorba să se strângă toți camarazii aceștia într-o societate de ajutor reciproc.

D. C. Bercescu, inițiatorul povestește că i s'a îmbunătățit viața lui de când și-a putut procura un picior care-i maschează așa de bine infirmitatea și cum și-a adoptat însuși o bicicletă așa că merge foarte ușor cu dânga. D-se spune că infirmii din București, alcătuiți într-o societate de ajutor reciproc, ar putea să-și ușureze în mare măsură suferințele lor și ar putea să câștige ocupații pentru aceia dintârișii cari n'au mijloacele de existență.

*

În ziua de 23 aprilie, va avea loc în capitală al treilea congres al partidului naționalist democratic.

Se anunță că la această consfătuire a partidului va fi bina reprezentată provincia. Gazetele partidului, — astăzi în număr de vro-o 10 — își vor avea trimișii lor speciali.

Profesorului A. C. Coza îi se anunță o frumoasă primire la sosirea sa, în ajunul congresului, în capitală.

Corosp.

Spre bucuria damelor din Arad și jur

s'a deschis filiala magazinului de dantele din Budapesta, în Arad, bulevardul Andrássy nr. 20, unde se găsește un foarte bogat asortiment de cele mai moderne mășuri, dantele, evidele, decoruri pentru haine, mănuși și ciorapi! — Preturi ieftine

Un om

de bună încredere, deprins în lucruri de cancelarie advocațională *caută ocupațiune*, fie în cancelarie advocațională sau notarială, eventual ca supraveghetor la vre-o societate industrială și pe lângă un salariu modest. Adresa la administrația ziarului „Românul”.

ANUNȚ.

În comuna Cinteiu (Körösesente) se află de vânzare

o prăvălie

cu drept de birț, de trafic și de timbre. Cumpărătorii să se adreseze lui **Romul Bica**, în Körösesente (com. Arad) u. p. Nadab.

De inchiriat.

Este o casă cu etaj, edifici lateral pe intracian de 800 □ st. în comuna mare: **Mercina** (Mercsény Ott. Krassó). Nimerit loc pentru neguțători. Oferte la adresa: **Terentius Bugariu** preot militar **Timișoara**.

Un scriitor

caută numai decât aplicare în cancelaria mea advocațională. Ofertele să se adreseze direct mie.

Dr. George Gârda,
advocat Făget.

AVIZ!

Cu ziua de astăzi, când predau hotelul „Vas”, folosesc prilejul aducând on. mei foști paspeți și on. publici călător mulțumitele mele cele mai călduroase pentru binevoitorul sprijin cu care m'a onorat. Cu deosebită stimă:

RÁCZKY ÁGOSTON,
hotelier.

Au sosit

250 bucăți mantale de lîster pentru femei; de culoare sură, închisă, togethof și neagră; acum se capătă pentru 2.50 cor., aceleși mantale cu decorație de mătăsă 15.50 cor.

Pelerină de postav, cu cîrbă roșie pentru fetețe 5 coroane.

Mantale „Raglan” lungi pentru femei 15 cor.

De vânzare la

HOFMANN SÁNDOR

ARAD, (palatul Teatrului).

BIROU COMERCIAL PENTRU IMOBILE
:: ȘI PENTRU CREDIT FONCIAR ::

Rezolvă în mod foarte culant cumpărarea și vânzarea de pământuri, vii, păduri și case. Mijlocește împrumuturi noi și convertează grabnic și favorabil datorii vechi, atât în loc, cât și în provincie. Sunt prenotate actualmente mai multe case mai mici și mai mari din loc, precum și mai multe proprietăți. În caz de binevoitoare autorizare până la rezolvire nu se compută nici o cheltuială. :-

LUSTBÁDER ADOLF

birou de mijlocire conces. prin lege.
ARAD, piața Libertății (Szabadság-tér) nr. 12.

„Harem”

cea mai bună gamă

1 duzină 4 coroane.

În Arad de vânzare numai în drogheria

Török A. és Tsa

Andrássy-tér nr. 20.

VIRÁG és FARAGÓ

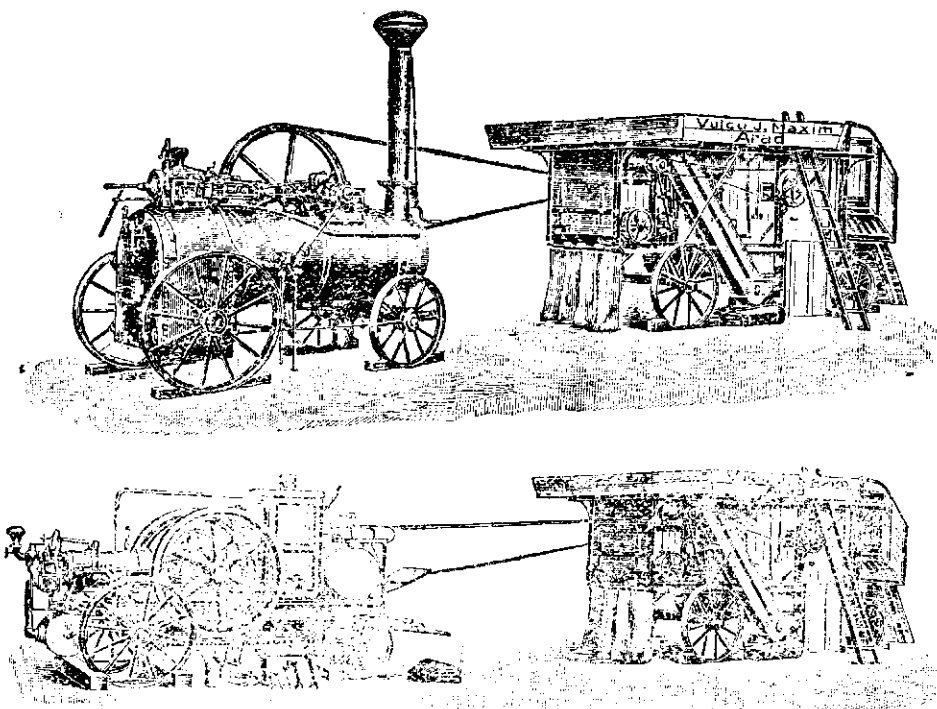
FABRICANT DE ARTICLI pentru INDUSTRIA FERULUI și pentru ECONOMIE

BUDAPESTA, VII., str. Ilka nr. 11. R.

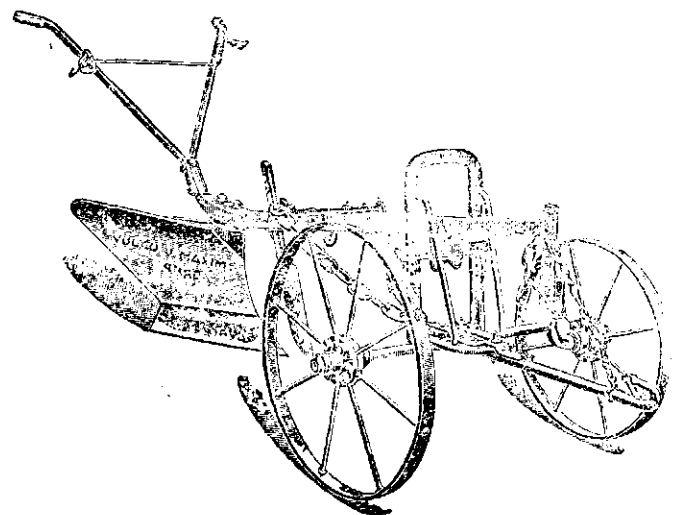
EXECUTĂ OBIECTE DE FER
PENTRU FABRICI, GRAJDURI,
SUPEREDIFICATE ECONOMICE,
FLORĂRI ȘI VERANDE
CU PREȚURILE CELE MAI
CONVENABILE. — LA CERERE
CU PROVOCARE LA ZIARUL
„ROMÂNUL”, TRIMET CATALOG
DE PREȚURI GRATIS și
:: FRANCO ::

MAXIM I. VULCU fabricant de mașini :

ARAD, Strada Fábrián László n-rul 5—6. Telefon nr. 608.

Schimbarea locomobilelor de treerat, să umble singure, o efeituesc în prețuri moderate, după sistemele cele mai practice și cunoscute cu lanț, cu roate și cu transmission.

Toffelul de mașini pentru agricultori, precum: pluguri, grape, mașini de semănat, de tăiat nutreț, de secerat, batoase complete de treerat cu aburi; Motor de oleiu brut sau cu benzină. Mai departe instalez toffelul de mori cu abur, motoare sau mori de apă, joagăre sau ferestreu, țiglarie și alte stabilimente mecanice-tehnice după cele mai noi și mai moderne și bine recunoscute sisteme. A se adresa la firma **MAXIM I. VULCU** Arad, strada Fábrián László, (lângă gara mare). : : :

Se caută o mașină de 10 ori de 12 puteri de cai spre cumpărare.

Sărbătoarea muncitorilor din Arad. Zina mine, 1 mai, muncitorimea se pregătește, să o sărbătorească mai mare festivitate, decât în anii trecuți. Alinaarea partidului social-democrat au anunțat căcate mari roșii în întreg orasul, că muncimea Aradului are în 1 mai sărbătoare dublă. La 2 ore se va pune mâna la fundamentul a sălii „Vatra muncitorilor” (Munkás otthon). Pe la Oraș, Seara se va organiza petrecere în toată orașul (városalig).

Normântul lui Ștefan cel Mare din Păcură. După tabloul foarte frumos lucrat de d. Filip Rogea în mai multe mii de cartoline. Atracțiunea publicității noastre asupra acestor cărți de artă foarte frumoase. Comand. să pot face la Biblioteca „Școlii Române” din Suceava și la Căminul din Brașov cât și direct dela d. Filip Rogea: Vienna VIII, Lärchenfeldstrasse 51.

Declarație! Direcțiunea „Ajutorului” necesară a direcțiunii „Racoșana”, prin însoțirea deschisă către d. dr. Dionisie Roman în „Telegraful Român” și „Tribuna” arată că sub cuvintele „pretențiuni” nu înțeles „bani” ei documente, și prin aceasta revocă numita scrisoare în toată înțelegerea ei. Sărbătoare 28 Aprilie 1912. Direcțiunea.

Nemorocirea unui lucrător. Azi înainte de azi un lucrător, care era ocupat pe capșorul școlii culturale, ce se zădăra în Arad, a căduta o înălțime de 20 metri. În căderea aceasta lucrătorul și moartea lucrătorului au și pierdut viața și sufletul și-a mântuit viața. A fost rani grave, fractura mâinii drepte și a piciorului stâng.

Lucrătorul nemorocit se numește Ștefan Kovács de 24 ani și lucra la lucrările de beton. La sălășul lucrătorului sunt legați ca o sârână de prânză, ca să fie asigurată la caz de cădere. În momentul căderii s-a înălțat și Kovács perzându-și echilibrul a căzut dela înălțimea amănitoare. Celălalt lucrător cu înălțime pe lângă înălțimea căderii, fratelui său mic și mic, care ascumenea era în lucru la zidire și nu mai plângând pe fruntea marelui lui, crezându-l că dar Kovács nu mai are el era în toată firea singura în durerea sa. Piciorul stâng a fost zdrobit și sânged de cauza căderii. Ambulanța s-a așezat la fața locului și nemorocitul a fost necrotat în spitul, unde încă sunt imediat amputați piciorul stâng.

Autoritățile au purtat o petrecere, ca să conștientizeze cauza nemorocirii.

Studentii revoluționari. Din Petersburg, se raportează 7000 de studenți au făcut azi după

amiază o manifestație în fața bisericii Kazan, cu preluatul afacerilor miniere din valea fluviului Lena, din Siberia. Manifestații au parcurs mai multe străzi cântând cântece revoluționare; jandarmii și poliția i-au înconjurat și au arestat 123 dintre ei, printre care sunt 39 studenți și 15 lucrători.

Chestiunea agrară în România. Aseară la Atena d. Const. C. Georgescu și-a dezvoltat importanța deosebită conferință „Chestiunea agrară în România” arătând că în toată lumea chestiunea agrară este stăruie legată de modul de repartitie al pământului. De-a comenteează ce s'a făcut în această chestiune înainte de 1864 și după această dată. Anul 1864 nu poate fi numit „Constituția agrară a țării”. D. C. Georgescu analizează apoi principiile legii din 1864, arătând că această lege însă, cât și cea din 1879, au avut o mulțime de lacune (pământ prea puțin fixat pentru țărani, lipsă de delimitare a izlazurilor ș. a.)

Conștiința legilor de mai sus a fost că țărani a rămas din nou fără pământ.

Conferințiarul vorbește mai departe de contractele de muncă și de evoluția lor până astăzi. În Moldova se practică schimbul de valori în natură (proprietarul da pământul, iar săteanul da rana). În Muntenia și Oltenia a fost dijmă. Cu înălțarea prețurilor de transport lucrurile au mers și și mai puțin favorabil pentru țărani: proprietatea mare s'a jefuit și mai mult, iar țărana a rămas absolut fără pământ.

Vine mai departe, epoca arendării marilor moșii, care în Moldova iau forma unor adevărate trusturi: o moșie atinsese acolo 160.000 ha. înțindere.

Starea înăspriindu-se din ce în ce, țărana nu mai pot răbda și izbucnește prin revoltele din 1907. Revolta a plecat numai din mizeria țăranaului; iar nici de cum din cauza instigatorilor.

Ori cât de mulți instigatori ar fi în Danemarca ei dar putea răscula țărana d'acolo, care are o admirabilă poziție materială.

După răsculele cei în drept s'au gândit la remedii și au venit cu legea învoielilor agricole și a izlazurilor comunale.

Să știm că maximum de arendare și minimum de salariu. Amenziile au scăzut cu 50 la sută, minimum de salariu a ajuns ceeace înainte de 1907 era maximum, iar munca „la tarla” a fost reglementată. Vine apoi legea trusturilor, care fixează un maximum de 4000 hectare pământ, pentru arendare.

Toate acestea — nu sunt decât slabe paliative: Pentru a rezolvi complet la noi, chestia agrară și a asigura deci, liniștea la țară conferințiarul vede o singură soluție: *exproprierea forțată a marci proprietăți.*

Statul trebuie să stabilească principiul proprietății modificând în acest sens și constituția.

După cum s'a stabilit o limită a micii proprietăți, de ce nu s'ar stabili una și pentru marea proprietate.

Declarație. Cetim în Nr. 71 al „Românului”, că bărbatul de încredere *Gheorghe Popa*, din comuna noastră Tievaniul-mic, la sinodul pentru alegerea deputaților sinodali, după ce a ieșit din biserică iarăș s'ar fi întors îndărăt la sinod, dar cică fiind deja protocolul încheiat și închis în plic, neputându-l astfel iscăli la vreme, s'a prezentat pentru al subserie ulterior, la scrutinii.

Declaram aici, ceeace poate adeveri și întreg sinodul, că prezidentul scrutiniului *Petru Popovici*, notar pens. și notarul inv. *Gheorghe Lipovan*, frate cu notarașul nostru n'au grăit adevărul, deoarece numitul bărbat de încredere, zicând către președinte: „Plec și nu subserie nici protocolul, fiindcă primarul învață oamenii cu cine să voteze”... deci nemulțămît cu cele petrecute la alegere, au plecat și nu s'a mai întors îndărăt în biserică deși au mers trei alegători după dânsul să vie să subserie protocolul a refuzat categoric.

Acesta e adevărul. Tievaniul-mic, la 14 aprilie 1912. Cu stimă: Ion Luca, Ioan Milovan, Iancu Epure, George Epure, nr. căsii 133 și Pavel Guțiu.

Dineul în onoarea d-lui și d-nei Deschanel. Duminecă seara dl Blondel, ministrul Franței la București împreună cu d-na au oferit în palatul legațiunii franceze, un dineu în onoarea d-lui și d-nei Paul Deschanel.

Au participat la această masă, în afară de iluștrii oaspeți și de dl și d-na Blondel, dl Titu Maiorescu, președinte al consiliului de miniștri, împreună cu d-na; dl C. Arion, ministru de interne, dl Ion Lahovary, ministru de domenii, d-nii Al. Marghiloman, N. Filipescu, Mutileneu, prefectul capitalei, secretarul legațiunii franceze și dl maior Despes, atașatul militar al Franței.

Nu s'a pronunțat nici un toast.

La orele 10 jum., dl și d-na Deschanel au fost conduși la hotelul Boulevard, unde sunt găzduiți.

Luni dimineața d-lor au plecat la Sinaia, unde au fost primiți în audiență de MM LL Regele și Regina.

Petreceri. La petrecerea împreună cu teatru aranjată în Păuca în 27 aprilie v. (a treia zi de Paști) au binevoit a suprasolvi: Oprea B. Popa Broșteni 17 cor., Patriciu Marcu paroh Păuca 6 cor., Ioan Mărginean paroh Bogatu 4 cor., Joachim Marcu paroh Broșteni 2 cor., Ioan Morariu paroh Bogatu 2 cor., Nicolae David inv. Prosaca 2 cor., Duma Elek Păuca 2 cor., Dionisie Răulea inv. Bogatu 1 cor., Matei Popa inv. Boz 1 cor., Mihail Belasacu, Armeni 1 cor., Szilágyi Sándor, Sárosi Dénes, Păuca și Debalyi Zsigmond, Roșia 1 cor.

POEZIE. ZAVARANI. DE. ȘTEFAN. ȘTEFAN.

Sufletele noastre
 (Cântec de seară)

Cântec VIII.

Bateți guvernatorilor.

Cicikof e un băiețel din țara convențiilor; el are beghăni mari. — Înțelegem. — El la guvernator. — Mă mări politeni devotați. — Bănușul face cere în cel lui. — El a pomenit dintr-o dată un bilet parfumat; ce să înțelegem? — Apocripa. — Petrecerea lui Blondel care o văzuse când fugea dela Nordul. — E frică guvernatorului. — În se țărana. — Înțelegem il tachinază. — Listat, îndrăgășit, fără să știe, el lipsește. Într-o înțelegere încă înțeleasă, dela guvernator. — Întreg se înțelegem se întoarce împotriva lui. — I se face versuri care cântărească prin lui. — Nordul știe și își bate joc de el. — Cicikof pentru cămpășurile lui de suferință. — Lumea e nimeni chiar și de cuvântul acesta în curând pozițiunea nu mai e de susținut, și el se așază înaintea de cine. — El vedează plin de desgust în care lui dela lui. — Ce să înțelegem se așază în oraș. — La Karobocika; bănușul ei asupra onestității vânzării care a făcut-o așa zisului negustor Cicikof.

Achizițiunile lui Cicikof devin subiectul discuțiilor zilei. Petenii deosebite se emiteau asupra acestui lucru în tot orașul. Mari discuțiuni se încheieau asupra soluțiilor de a se ști dacă era în adevăr avantajos de a se cumpăra țărani dintr-o gîmădă de sate deosebite, spre a fi colonizați în un loc pe ogoara de destelenit.

„De bună seamă așa e, n'are a face, pământurile în guvernările noastre meridionale, sunt bune și roditoare; dar ce-or să facă acolo fără apă țărani lui Cicikof? El se stabilește într'un ținut în care nu-i o singură gâră.”

— El! asta încă n'ar fi nimic, nu, Ștefan Dimitrici, asta încă n'ar fi nimic; îți sapi puțuri, te aranjezi; dar transportul, transportul lunei acestuia... ho, ho, ho! Și ce-i țărana! il țări într-o țară nouă; trebuie să destelenască, să planteze, să muncească, și nemorocitul n'are nimic, nici bordei, nici împrejaurire, nici gospodărie... va lua câmpii, își va fabrica niște patine de n'ai să-i mai dai de urmă.

— Nu, Alexis Ivanovici, mă rog, mă rog; după părerea mea, țărana acesta al lui Cicikof nici nu-i va trece măcar prin gând să fugă. Rusul e bun pentru orice și se împacă cu orice climă; trimite-l în Kamciatka și dă-i niște mănși calde, el își va juca jocul bătându-și coapsele cu cele două brațe spre a se desmorți, și, cu toporul în mână își va clădi un bordei de bărne și restul.

— Dar, Ivan Gregorovici, tu pierzi din vedere un punct decisiv: tu nu te-ai întrebat ce țărani

ia Cicikof; ai uitat că proprietarii noștri nu vând un om care muncește și care are nițică rușine, un om mai ca lumea? Îmi pun capul, că ori care din țărani cumpărați de Cicikof, dacă nu-i un hoț și un bețivan cu făină, apoi e un încăpăținat un recolectant.

— Foarte bine, de acord; desigur nimeni nu va fi atât de prost ca să-și vândă oamenii lui cei mai buni, și acei ai lui Cicikof, nu sunt decât o bandă de bețivi, dar e aici un mic punct de morală de ținut în seamă: sunt niște hainanale, de asta sunt convins; dar tocmă hainanalele acestea, despatriți, desorientați, pot deveni, în scurtă vreme, excelenți economi. Sunt mii de exemple; se citează chiar în istorie.

— Niciodată, niciodată, — zice regizorul fabricelor corcoanei; crede-mă așa ceva n'are să se întâmple niciodată; căci țărani lui Cicikof vor întâlni doi dușmani puternici: cel dintâi, vecinătatea guvernămintelor Rusiei mici, unde, cum se știe, debitul spirituoaselor e liber; și îți jur pe orice că în mai puțin de trei săptămâni ai să-i vezi, de dimineața și până seara, beți pe toți ca un singur om. Celălalt dușman e însăși obișnuința vieții vagabonde, pe care o vor contracta ori întârită în timpul transmigrațiunii.

(Va urma.)

Ce-i doare și ce le-ar mai trebui. La academia maghiară s'au împărțit alaltăieri premii învățătorilor din fundațiunea „baronul Wodianer”. Cu ocaziunea aceasta un învățător-director cu numele Stefan Mathé din Mureș-Oșorhei în vorbirea lui de mulțumită pentru premiul ce l-a primit, a voit și el să se facă însemnat și să arete, ce patriot mare e. Și vezi Doamne, meritul patriotic e mare dacă poți atrage atențiunea celor mari asupra năvălei și pericolului ce-i amenință pe maghiari, din partea valahilor. A atras atențiunea conducătorilor dela academie asupra faptului că mai întreaga dieceză gr. cat. de Gherla a fost încorporată la noua episcopie gr. cat. maghiară și acolo deabia sunt vre-o câteva suflete maghiare, iar sacuii gr. catolici, cari sunt la vre-o 100.000 (?) au fost părăsiți și lăsați și pe mai departe sub iurisdicțiunea episcopiei valahe. Roagă academia să ieie toate măsurile de lipsă în cauză, până când nu vor înceta să mai sune clopotele maghiare în săcuime.

Ei Mathé, mare hazafi, nu te-ai duce între sacuii aceia gr. catolici, să-ți spună ei că ce sunt, căci așa se vede, n'ai auzit de protestul lor contra binelui de care voiești să-i vezi împărțiași.

Fidanțare. Olga Dragomir și dr. Iuliu Vicas din Cluj fidanțați. Felicitări!

Tinerimea din Cacova aranjează cu concursul reuniunii gr.-or. de ceteră și cântări „Doina” în favorul fondului său la ruga de sf. Gheorghe, luni la 23 aprilie (6 maiu) 1912, în otelul „Plugarul” concert împreună cu teatrul la care sunteți respectuos invitați cu st. familie.

Program: A) concert: 1. G. Dima: a) „Subt f. reastra mândrei mele”, cor mixt. b) „Hai Leliță din cel sat”, cor mixt. 2. C. Porumbescu: „La malarile Prutului”, vals cu acompaniament de pian, care acompaniament va fi susținut de d-na Ecaterina Cioc. C) dans.

Știre medicală. Medicul dr. Mann Adolf și a mutat locuința în Arad, strada Kazincezy nr. 10.

Necrolog. Moise Bucur, cavalier al ordinului Coroana României a din Brăilă decedat la 11 aprilie, ora 5 p. m. în etate de 59 ani. Inmormântarea a avut loc vineri 13 aprilie, ora 2 p. m. Fie-i țarina ușoară!

Rectificări. Într-o notiță intitulată „Concert în Alba Iulia” publicată în nr. 72 din 31 martie (13 april), s'a strecurat o aluzie privitoare la un preot gr.-cat. care ar fi făcut confesionalism și ar fi pus piedici serbării. Fiindcă această aluzie, care a scăpat necontrolată, poate fi jignitoare pentru părintele Florian Rusan preotul gr.-cat. din localitate facem aici convenita rectificare declarând că această aluzie nu poate fi întemeiată, întru cât Sf. Sa este cunoscut ca un român plin de inimă care știe să se ridice la adevărata înălțime cerută de cauza națională.

— În nr. de ieri al ziarului nostru, în prima informație dată serbărilor pentru inaugurarea statuei lui Cuza-Vodă s'a anunțat din greșală la 20 și 21 mai stil nou în loc de stil vechiu.

Așa dar accentuăm pentru cei interesați că aceste serbări vor avea loc în zilele de 20 și 21 Mai stil vechiu.

O nicovală de trei sute mii kilograme turnată dintr'o bucată. În Steiermark, într'o turnătorie, era nevoie de o nicovală ca aceasta pentru un ciocan de 15 mii kilograme. Din cauza greutatea de cărat o nicovală așa de grea, ea a fost turnată pe loc în fabrică. Temelia ei e așezată pe țărși înfipti până la doi metri și jumătate în pământ. Pe această temelie s'a zidit forma nicovalei, formă strânsă pe dinafară în table groase de fier. Nicovală e înaltă de trei metri, tot așa de lată și lungă de cinci metri și jumătate. Turnarea unui bloc așa de mare de fier a fost făcută cu multă greutate. Fierul a fost topit în două cuptoare de câte zece mii kilograme, și încă într'un cuptor mai mic. Fierul lichid curgea în formă într'un jgheab lung de 57 metri și aplecat cât era de nevoie. Turnarea a ținut 47 ceasuri, golindu-se câte un cuptor cam la fiecare jumătate de ceas, fără ca în această vreme fierul lichid să se fi răcit.

Prin adăugire de termit s'a ținut și mai lesne fierul în stare lichidă. După ce forma a fost umplută cu fier topit, a fost acoperită cu greutatea mari de fier. După trei zile, s'a mai turnat fier topit, ca să se umple golurile rămase. După 14 zile, nicovală mai era încă atât de caldă, în cât

nu putea fi atinsă cu mâna. Abia după 48 de zile, fierul s'a răcit în destul și forma de zid a fost desprinsă. În urmă nicovală a fost întoarsă cu fundul în sus și așezată pe temelia ei.

Bibliografie

Noua Revistă Română, de sub direcțiunea d-lui C. Rădulescu-Motru, este: nouă: Ziarele italienești față de România; Noul regulament al școalelor secundare. Politică: C. Rădulescu-Motru, Ministerul Maioreseu. Critică: N. Em. Techari. Fondul și forma în literatură (D. C. Rădulescu-Motru). Neagoe Răsură; Romanul Modern. Științe: N. Einschlag. Psihologia beției. Literatură: Al. T. Stamatiad: Din poemele în proză ale lui Baudelaire: Odaia fermecată; Prăjitura; Himeră. N. Stănescu: Imn de luptă (versuri). Castor & Pollux: Aș vrea să cânt (versuri) filologie. Pericle Papahagi: Bohoteaza la Români. Insemnări: Abjurarea „poporanismului”. În jurul unei renegării. — Cursurile de vară dela Jena. — Descoperiri arheologice în Corfu. Revista revistelor: Săptămâna politică și culturală. — Arhiva genealogică. — La Revue Roumaine. — Memento. Abonamentul pe un, 10 lei. Număr de probă la cerere.

— A apărut: revista literară, artistică și politică „Luceafărul” Nr. 16, 1912 cu următorul cuprins bogat și variat: Octavian Goga, Serisoare (poezie). Un student, Studențimea noastră. M. Săulescu, Iulie (poezie). Aegrotus, Fărămituri. C. Sandu-Aldea, Pe Mărgineanca. M. Săulescu, Postumus (poezie). I. Agărbicesanu, Povestea unei vieți (roman). Cronici: Dr. I. Mateiu: Conferința d-lui dr. I. Lupaș. Insemnări: Robia lui Octavian Goga. Cum gândesc alții. † P. Liciu. Șeghescu consilier aulic. Nici preocupare, nici reacredință. Simfonice. Ilustrațiuni: O. Spaethe: M. S. Regina Elisabeta.

A apărut: „Cosinzeana” revistă literară ilustrată anul II nr. 17 cu următorul cuprins: Alex. Ciura: „Petru Maior”; Ion Al-George: Italia Antiqua, poezie; Ion Agărbicesanu: Lincă, poezie; Z. Bărsan: † Petro Liciu; M. Săulescu: Fără ceas, poezie; A. C. Calotescu-Neicu: Rândunel, povestire; T. L. Blaga: Ce avem mai prețios pe lume? Scriitori dela redacție; Ghăicuri; Ilustrații; Din săpăturile dela Pompei; Vederi dela atelierul de țesături din Orăștie: Răboiul și un grup de țărance lucrătoare; Din răboiul italo-turc.

A apărut din revista săptămânală „Săptămâna politică și culturală” cu următorul sumer: Seveja: Spre realitate (Răspuns unui Auditor) Barbu Catargi: Retragerea cabinetului Carp, Dr. D. Taulescu: Conferința sanitară dela Paris (N). C. G. I.: Proprietatea la Români (Teoria d-lui C. Broșteanu Urdarianu), M. Kogălniceanu: Serisoarea lui M. Kogălniceanu la moartea lui V. Alexandri, Al. Vintilescu: Cercul cultural, Cronica: Evenimente politice. Din scrierile inedite ale lui Ștefan D. Grăcianu: Genealogiile documentate ale familiilor boieresti. — (Bălăcenii). Din ziare și reviste: Școala viitorului. — Presa și publicul. — România și presa străină. Revista critică de drept, legislație și jurisprudență. Ilustrațiuni: Vederea generală a Castelului d-lui Gr. Gr. Cantacuzino dela Zamura din Bușteni (Prahova).

Teatrul Apollo. Azi, joi, teatrul Apollo va prezenta următorul program foarte bogat și atractiv:

1. *La răspântiile vieții* (dramă din viață). — 2. *Uriașul de ocaziune* (umoristic). — 3. *O dramă în cartierul muncitorilor* (dramă senzațională în 3 acte. 3000 m.) — 4. *Nați*, ea scriitor (umoristic).

Prețurile locurilor: Lojă, de persoană 1 cor. Loc rezervat 1 cor. — Locul I, 80 fil. — Locul II, 60 fil. — Locul III, 40 fil. — Locul IV, 20 fil. — Orhestră proprie. — Garderobă.

Inceputul reprezentațiilor d. a. dela orele 5 și trei sferturi—11 noaptea.

POȘTA REDACȚIEI

Drei Musculiță rândurile ce ni-ai pentru „Raiște” se vor publica. Dacă aveți de să ne mai trimiteți ceva, vă rugăm să scrieți numai pe o pagină a manuscrisului.

D-lui Arghir. Se va publica. Credem că veți face plăcerea să ne mai scrieți. În acest să faceți și d-voastră manuscrisul în felul arătat mai sus.

D-lui Petrescu-Dobrogeanu. Nu știu dacă adevărat ce spui d-ta că: „or fi fost printre teva rânduri la strimă” etc. dar chiar dacă ar vârat asemenea picanterii nu se pot publica în noastră. Dacă oamenii sunt revoltăți precum d-ta, ea unul care zici că ai grije de interese ționale și morale ale poporului, îndrumă-i îndrepte cu plângere spre autoritatea aleasă cesară. Trebuie înțeles odată, că nu ne putem instrumentul tuturor denunțurilor anonime și nimica dovedite. Ziarul trebuie să intervie atuncea când toate celelalte căi legale de a dreptate sunt epuizate.

Astfel că manuscrisul d-tale a fost la coș...

D-lui Teodor Mornăilă. Este adevărat „Divina Comedia” se tipărește la noi dar apărut încă. Indată ce va apare se va anunțiar de unde veți afla și prețul.

I. Al. G. Blaj. Una se publică astăzi pentru celelalte „aveți puținică răbdare”...

POȘTA ADMINISTRAȚIEI

F. I. P. Badapasta. Ziarul se va expune pe viitor. Aveți de solvit 21 cor., achitând această abon. până în 30 iunie st. n. 1912.

Redactor responsabil: Atanasie Halmăș

Gustați
Berea SLEPING
din fabrica „Bragadin”

H. DURATZO
fost șef. atelierului fotografic Mandy
Atelier fotografic
București, strada Gr. C.
Cantacuzino (România).

Dr. RÓTH KÁLMAN
MEDIC.
TEMESVÁR-ERZSÉBETVÁROS
Strada Bathány 2. (Colțul str. Hunyady)
Consultațiuni: a. m. 8—10, d. a. 2—4 ore
Consultațiuni separat pentru tuberculoză
Altoire cu Tuberculin.

NAGY JENŐ,
specialist pentru dinți artificiali fără plumb
CLUJ—KOLOZSVÁR
(La capătul străzii Jókai, în casă proprie)
Pune dinți și cu plățire în rate, pe lângă
garanță de zece ani.

Caut
candidat sau practicant de notar
 cancelaria comunei Földvár, în apli-
 ca stabilă. **Aureliu Mitea**, notar Fo-
 ldvár (p. Hólemány).

Publicațiune.

Târgul de țară se va ține în VINGA
 zilele de 10, 11 și 12 Mai n. 1912.
 Cumpărării de vite se fac atenți, că pen-
 vitele aduse la târg să aibă pașapoarte
 egală, căci în caz contrar vitele lor nu
 putea fi primite în târg.
 Mânarea porcilor este permisă.

Antistia comunala.

De vânzare

ne frumoasă în **Șiria**, în localitate
 mare de piața mare se află o casă de
 mare. Lămuriri dă administrația ziarului
 „Românul”.

Caut
un scriitor român
 răză pe lângă condițiuni favorabile. Sunt
 și cei cari știu scrie cu mașina. Condiți-
 și praxa a se comunica direct.
Dr. Lucian Georgeviciu,
 avocat, Temesrékás.

Un tânăr

aplicare în cancelaria notarială din Boros-
 Plată lunară 80 cor. **Ioan Lupșan**,
 în Borosboesárd (up. Magyarigen).

Vând

opțiuni de opțiune pentru tot atâtea acții
 „ALBINA” din ultima emisie. Reflectanții
 adreseze direct mie. **Emilia Miclea**,
 Módos (com. Torontál).

Un om

încredere, deprins în lucruri de cance-
 adrecațională *caută ocupațiune*, fie în can-
 adrecațională sau notarială, eventual ca
 reghetor la vre-o societate industrială și
 să un salariu modest. Adresa la admini-
 stratia ziarului „Românul”.

De închiriat.

o casă cu etaj, edificiul lateral pe intra-
 de 800 st. în comuna mare: **Mercina**
 (up. Cit. Krassó). Nimerit loc pentru ne-
 Oferte la adresa: **Terentius Eugariu**
 Timișoara.

De vânzare

reduc
mașină de scris
 replicator și 5.000 coale hârtie concept,
 numai cu 250 coroane. Adresa **Atanasie**
 în Bükös (n. p. Teles.)

Gustați

ea **SLEPING-car**
 fabrica „Bragadiru”.

KUGEL KÁROLY

FOTOGRAF

TIMIȘOARA-CETATE (TEMESV-
BELV). str. Jenőföherceg nr. 14.

Pregătește fotografiile cele mai
 moderne, măriți de fotografii
 familiare, grupuri și tablouri
 după orice fotografie veche, cu
 prețurile cele mai ieftine. Execut
 cărți postale cu fotografii, foto-
 grafii pe porțelan pentru pietrii
 monumentale, după orice foto-
 grafii. Comandele din provincie
 se execută prompt și conștiințos.

Pentru sezonul de Paști și Rusalii!

:: Recomand magazinul meu bogat asortat în ::
 pălării de bărbați, albituri, cravate și mițe.

Mare asortiment de pălării de băieți pe
 lângă prețuri fixate. Totdeauna recomand
 atelierul meu de blănărie
 pentru toate lucrările ce cad în bransa
 aceasta pe lângă serviciul cel mai prompt.

Cu stimă:
IOAN BĂLINT „JÁNOS”
 Timișoara-Fabric. Palatul orașului.

Cos. și req. privilegiatele
Bandage pentru
 surpături
 cu pelote de gumi pneu-
 matice, sunt cele mai
 perfecte.

Corsete pentru doamne
 și domni, în toate
 cazurile de vătămături și
 morburii ale părților cor-
 porale inferioare.

Giorapi de gami pentru
 agrăvături
 de arterii și vine.

Mâni și picioare artificiale
 în cazuri de amputări

Aparate ortopedice pentru mers și sprijinit
 coajii.

Corsete artificiale pentru defecte corporale. **A p a**-
 rate ortopedice pentru
 băieți și fetițe, precum și tot soiul de articli pentru
 sanatorii se confecționează după cele mai nouă siste-
 teme și mai modernă tehnică cu prețuri moderate
 originale de fabrică.

Cele mai nouă liste de prețuri ilustrate,
 cari conțin c-a. 3000 ilustrațiuni și îndrumări de
 folosință se trimit la cerere *gratuit și franco* de
 către „Fabrica cos. și req. priv. de bandage și spe-
 cialități medicale a lui

KELETI I. BUDAPEST, IV., Prov.
 Koronaherczeg-ut. 17.

Fondată 1878. Telefon 13—76.

ILIE STEFLEA

BLĂNAR

SIBIU-Nagyszombat Grosser-Ring nr. 19.

CEL MAI SIGUR ȘI MAI BUN
 : MAGAZIN PENTRU VARĂ :
 PARDESIE pentru DOMNI
 ȘI DAME, COJOACE (bunzi)
 PENTRU CALĂTORIE ȘI
 PENTRU ORAȘ, MATERII
 PENTRU MOBILE, CO-
 VOABE, BLĂNĂRII SĂ LE
 INCREȘTINĂȚI RENUMI-
 TULUI BLĂNAR ILIE
 STEFLEA. — MAGAZI-
 NUL ESTE ASIGURAT
 : CONTRA FOCULUI :

GREȘESC FOARTE MULT

aceia cari în contra raumei, podagrei, înțepă-
 turilor, sfâșierilor, durerilor de spinare și spate,
 dureri de oase etc. în locul

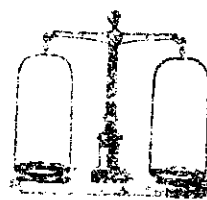
REPARATORULUI lui **Kriegner**
 întrebunțează imitații.

Recomandăm urgent oricărui suferind de
 reumă și tuturor acolora, cari sufer de boale
 amintite mai sus sau de recoală și curente, că
 imediat să întrebunțeze veritabilul

REPARATOR a lui
Kriegner

care se pregătește exclusiv în
 farmacia **Kriegner Budapeste, Kályn-tör**,
 deci să se trimită scrisorile de comandă. Pro-
 țul unei sticle mici 1 cor., o sticlă mare 2 cor.
 Cu poșta 5 sticle mici franco 5 cor., sau
 3 sticle mari 6 coroane.

Acest medicament vechiu excelent este
 mai bun decât oricare spirit, deoarece el după
 o singură frecare vindecă și nu numai alină
 durerile, ci după câteva zile ele și înțeză.

În lucrătoria elec-
 trotehnica și mehanica
 și Institutul concesio-
 nat de autorități de in-
 stalări electrice.

ALFRED POLATSCHIK

Budapest V. str. Nagymező u'ca 64.

Se lucră: tot felul de instrumente chimice-fi-
 zice, monometre și executarea brevetelor.
 Cântare de precizie pentru farmaceuti, dro-
 gerii și aurari. Instalări de luminare și so-
 nare (celofoane) electrice, telefon de casă pe
 pe lângă prețurile cele mai ieftine.

H. DURATZO

fost șef. atelierului fotografic Mandy

Atelier fotografic

București, strada Gr. C.
Cantacuzino (România).

In atenția celor ce zidesc case!

TEODOR CIOBAN
ZIDAR DIPLOMAT ȘI ARHITECT
ARAD, Str. Deák-Ferenca 20.

Cu onoare încunoștințez pe on. public, că
in bransa arhitectonică
execut tot felul de întreprinderi, transformări
de zidiri vechi, repararea de biserici române
și școli, precum și zidirea lor.
Cu planuri și bugete scrise cu prețuri
cât se poate de moderate. Comenzi primite
stât în loc, cât și în provincie. Rugând sprijinul on. public român semnez

Cu stimă
Teodor Cioban.

Cine vreaște
rachie curată

să se adreseze direct la firma cea
mai mare românească

Creciu & Voda
din Lugos,

care dispune de cazănării mari
proprii în Bănat și Ardeal.

Birou de informații!

Încunoșcând articolele înscrise ale publicității în
nume din prezenta publicație, vă asigurăm că
Budapesta etc.

Birou de informații și Agenție de călătorii

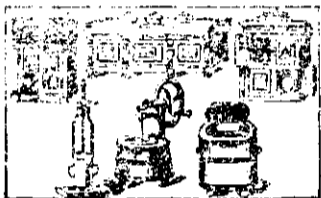
Oficiu informații relativ la petițiile înaintate la
ministere și la alte birouri, orice informații co-
merțiale și în general în orice cauză dau la
rost timp de 2-3 zile, ori-gi-cum rezolvând toate
chestiile în mod cel mai cinstit. Urgente re-
zolvirea petițiilor. Văzuse în persoană cu re-
ferența cauzelor și rezolvirea favorabilă. În
tot cazul de mijlocii comerciale și comenzi
Prețuri moderate, servicii prompt, informații
detaliate. — La aviz aștept la gară

L. Olariu, Budapesta, Lajos-u. 141. 1912.

STILLER JÓZSEF fabrică de dulapuri
de ghiță brevetate :

Fabrica și biroul: Budapesta, VII., Kazinczy-utca 6 b. Telefon: 12-83.
(Muți înainte în Nagydófa-u. 22).

Recomandăm dulapuri de ghiță scutite prin lege, cea mai bună
construcție pentru răcirea berei, apei, unfului, cămii pentru trebuințe
gospodărești, mașini și rezervoare de înghețată, instalații pentru boite
și cele mai noi conditoare. CATALOG ilustrat despre articolele anunțate
mai sus și despre răcitoarele pentru carne și bucate, recitoare cu
aer condensat pentru bere, la cerere se trimite gratuit și porto franco.

Unicul proprietar:

Stiller József,
BUDAPESTA, VII., Kazinczy-utca nr. 6/B.

Pentru a preveni eventuale greșeli, atrag
atențiunea on. clienți, că fabrica mea de
dulapuri de ghiță, există de 36 de ani și să nu fie confundată cu alte
fabrici de aceeași branșă, dar de dată mai nouă.

Cu stimă: **STILLER JÓZSEF.**

Telefon 387.

BRAUN N. ANTAL
Arad, Boros Béni-tér 7. (Casa proprie)

Recomandă depozitul său bogat asortat cu

văpseli și material pentru zidit

în atenția domnilor cari voiesc să zidească. Atrage atenția mai
departe asupra varului de prima calitate, ciment, țiglă, țevi
de beton, praf de piatră, împletituri de trestie, table de ce-
ment pentru pavaj. — Produsele fabricii sale de ghips din
Baia-de-Cris le ține acum în depozit desfășându-le cu prețuri
foarte ieftine. Cere sprijinul on. public:

Cu stimă: **BRAUN N. ANTAL.**

Doar n'ai mâncat ceapa ciorii!

să cumperi gramofon ori calfon în rate cu propor-
tione, cînd cu dau gratis un calfon de concert
fiecărui care cumpără dela mine 15 plăci după
noi pentru 30 fl. Gramofon mare, pe lângă gramofon
12 fl.

Mare asortiment de Pathefon și plăci.

Reich Aladár

mare magazin de instrumente muzicale

Budapesta, VIII., str. Népszínház nr. 27

Cereți imediat catalog de prețuri.

GHEORGHE IANCOVICI PRĂVĂLIE DE
MANUFACTURĂ

ARAD, STRADA FORRAY Nr. 2.

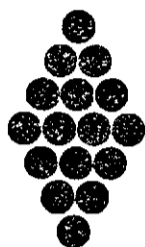
SOSIND NOUȚĂȚILE DE PRIMĂVARĂ ȘI VARĂ. AM ONOARE A ÎNCUNOȘTINȚA ON. PUBLIC ROMĂ-
NESC, CĂ ÎN PRĂVĂLIA MEA DE MANUFACTURĂ SE AFLĂ CELE MAI FINE STOFFE,
DELAIX, ZEFIR, GRENADIN, CRETON, BATISTE ȘI PÂNZURI DE HAINE, ÎN MODELELE
CELE MAI NOU, ȘI TOTODATĂ PÂNZĂȚURI, ȘIFON, GARNITURI DE DAMAST, GIORAPI, COR-
SETE, UMBRELE, ȘI MULTE ALTE LUCRURI DE SORUL ACESTA. ROG BINEVOITORUL SPRIJIN.

CU DEOSEBITĂ STIMĂ: **GHEORGHE IANCOVICI.**

Schimbare de prăvălie!

Aduc la cunoștința on. mei mușterii, că

prăvălia mea de modă :
pentru bărbați și femei :

am mutat-o în strada Weitzer János nr. 8
(lângă poștă). — Rugând binevoitorul sprijin
sunt, cu deosebită stimă:

NÉMETH ISTVÁN.

nr. telefonului 604.

Nr. telefonului 604.

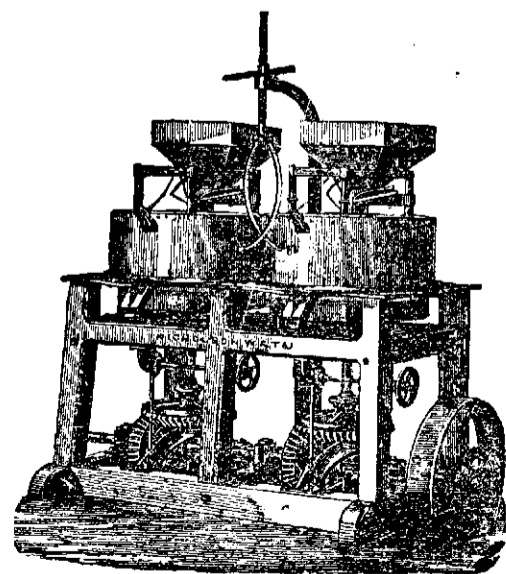
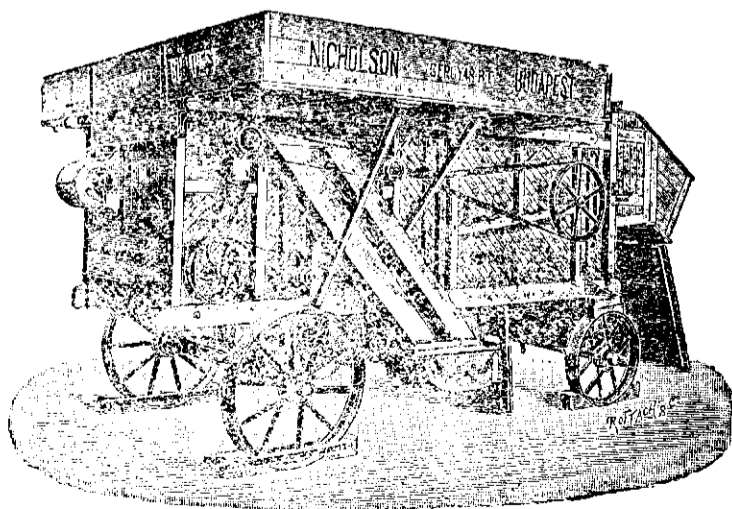
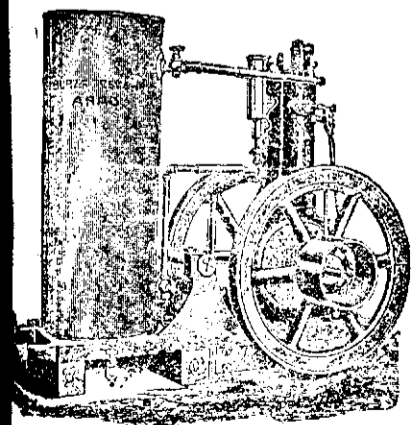
FRĂȚII BURZA

Cea mai mare firmă ro-
mânească din Ungaria.

Arad, Boros Béni-tér Nr. 1.

(Casa proprie).

Recomandă magazinul lor bogat asortat de **ferării, arme** și tot felul de **mașini agricole**
ca și **mori cu motoare, mașini de trierat** cu aburi, mașini de trierat cu motor, și tot
felul de **motoare** cu benzină cu oleiu brut și cu sugătoare cu gaz prețurile cele mai moderate și
pe lângă plătire în rate.

și garnituri pentru trierat și cu prospecte pentru mori servim bucuros, even-
tual pentru primirea lucrurilor acestora și facerea contractului mergem la fața
locului pe spesele noastre. Mare asortiment de osii Steier și originale Winter,
„Catalog trimitem gratuit“.

Schwalb Adolf fia Vilmos

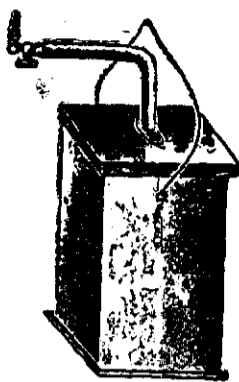
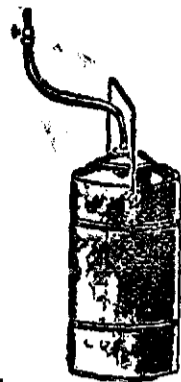
tinichigiu și mier.

Budapest, VII. Verseny-u. 8.

(Colțul străzii Murányi)

Pregătește toffelul de lucrări de tinichigiu, articole pentru bucătărie și gospodărie, unelte pentru stupărie, vase pentru miere. Fabricate de specialitate: măsuri de litru din tinichea albă ori nickel, cane pentru olei, lack ori petrolu. facile, lămpi de carbid și alte articole tehnice.

Cassete pentru bani.
Catalog trimis gratuit și franco.

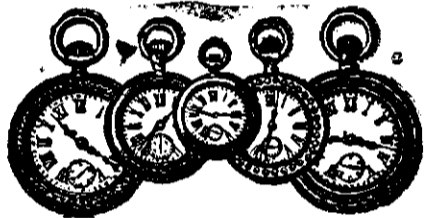
H. Miklós J.

ciasornicar,

Sibiu — Nagyszeben, Reispergasse 11

Cea mai ieftină sursă de cumpărat a toffelul de

CIASORNICE

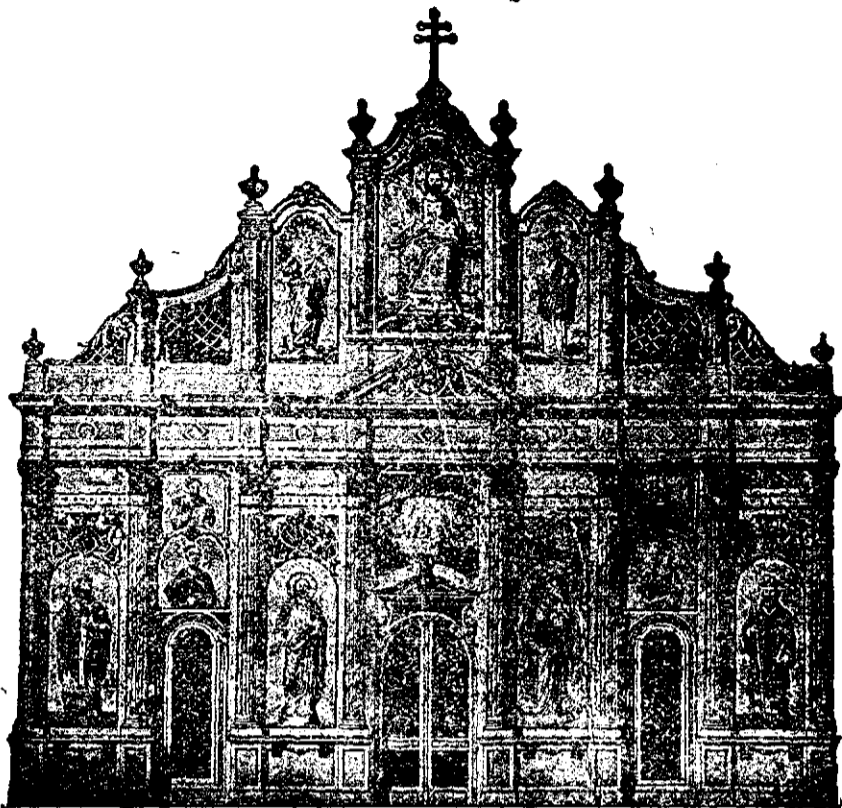
de buzunar și de părete și ciasornice deșteptătoare, precum și articli optici. Prăvălie de obiecte de aur și argint signate oficios.

Toate reparaturile se execută prompt și cu garanție.

Schmidt János succesor Schmidt Ferencz

instituit pentru ridicarea altarelor în

Budapœsta, Kőbányai-ut 53.

Pregătește: altare, amvoane, cripte, statui sfinte și întregul aranjament bisericesc, în orice stil, conform pretenziunilor artistice și pelângă prețuri convenabile. Se recomandă ca specialist, de München la renovarea altarelor vechi. Planuri și cataloage trimite gratuit precum și primirea muncii o face pe spesele sale proprii.

Prețuri moderate.

Condiții favorabile de plată.

Sam. Wagner,

Prima turnătorie de fier Sibiliană.
Mare fabrică de mașini agricole.
Atelier de mori și prăvălie de fier.

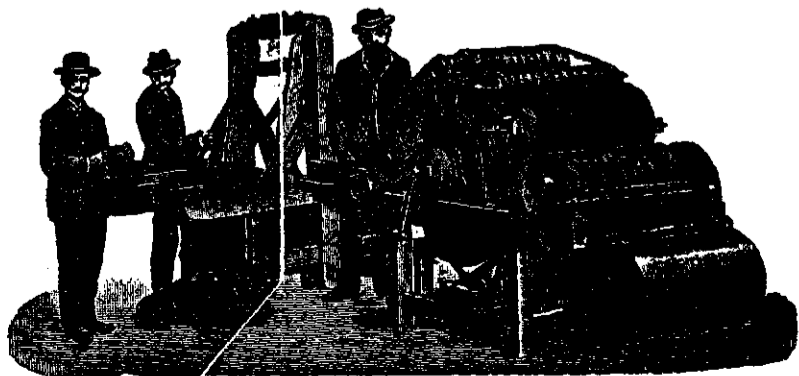
◆ NAGYSZEBEN. ◆

Cea mai neîntrecută fabrică de mașini agricole, executate cu cea mai mare precauțiune. — Mașini de lână diferite mărimi. Darace de lână. Lup pentru scărmanat lână.

Piuă pentru abale (postavuri).

Foarte mare export în România și orient.

Instalează: mori de orice mărime Cilindre la mori pentru asortat făina. — Conducte de apă etc. — Efectuază: Cele mai bune țevi turnate pentru conducte de apă. Mare turnătorie de fier și alamă. Foarte mare depozit în țevi de fier de orice dimensiune. — Cel mai mare asortiment în mașini de treerat de orice mărime. — Foarte mare asortiment de MOTOARE dela 2 HP în sus, — pe lângă cea mai mare garanție. — Prețuri foarte reduse și condițiunile cele mai avantajoase. — Explicări și cataloage la cereregratis.

Un mijloc de întărire pentru bolnavii de stomac

și pentru toți aceia, cari fie prin receală ori îngreunare de mâncări, fie prin lipsa de a peti, prin mistuirea grea, ori în urma mâncărilor prea reci, ori prea fierbinți au contractat

catar, sgârçiuri, dureri de stomac etc.

este medicina

Baldrianum Dr. Engel.

Baldrianum se recomandă contra tuturor durerilor de stomac, are calitățile unui vin excelent, care păzește contra tuturor ur mărilor precum: nervositate, insomnie, amețeli și fle gmă.

În urma compoziției sale excelente, având vin de Samos, picături de Baldrian, sirop de smeură și de cereșe Baldrianum este de recomandat și contra constipției diareei precum și la toate cazurile, când se reclamă întărirea organismului.

Baldrianum Dr. Engel nu conține absolut nici o materie stricăcioasă și se poate întrebuița și din partea celor cu construcție mai slabă, precum dame și copii, timp mai îndelungat. E de preferat să se ia dimineața pe nemâncate și seara înainte de culcare în cantitate de un pahar de licheur. Copiii și cei slabi să ia Baldrianum în apă caldă și să-l îndulcească cu puțin zahăr.

Baldrianum Dr. Engel se află în sticle de 3 și 4 coroane în toate farmaciile din Ungaria, precum și în Arad, Aradul-non, Glogováz, Gyorok, Mènes, Paulis, Lippa, Hidegkut, Vinga, Székesut, Pécska, Tornyá, Világos, Egres, Nádas, Berzova, Orczifalva, Merczifalva, Sándorháza, Bogaros, Szerb-Sz.-Péter, Perjámos, Szemlak, Sárafalva, Nagylak. Farmaciile din Arad trimis în ori-ce parte.

Să ne păzim de imitații!

Cereți numai

Baldrianum Dr. Engel!